Izhaja vsaki četrtek ob 8. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1·50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna" v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo, Gorica Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekališču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petit vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XIX. letnik. V Gorici, 1. junija 1911. **22. številka.**

Program naših kandidatov.

Program, ki ga razvijajo po shodih naši kandidatje za državni zbor, je stvaren in obsega zlasti vse točke, ki so v prid kmečkemu, kolonskemu in delavskemu ljudstvu na Goriškem. To je velika razlika mej našimi kandidati in liberalnimi. Dočim se sučejo govori liberalnih kandidatov okolu fraz o praznem „narodnjaštvu", govorijo naši kandidati o resnem delu za rešitev slovenskega ljudstva, za njega kulturno in gospodarsko okrepitev. Dočim zabavljalo liberalci proti č. duhovščini, povdarjajo naši kandidatje povsod, da je zdrav razvoj narodnega življenja mogoč le na krščanski podlagi, na podlagi poštenja, treznosti, varčnosti, pridnosti i. t. d.

A ne le to! Naši kandidatje ponosno kažejo in naštevajo dela, ki so jih že izvršili, dočim nimajo liberalci pokazati ko prazne veselice, razna popivanja, maškerade, sokolstvo itd., ki našo mladino čedalje bolj zavajajo na kriva pota. Dela govorijo jasno, kje je prava stranka. Po delih spoznavamo može. Dela, ki jih je izvršil na pr. dr. Gregorčič v prid goriški deželi, so brezštevilna in glasno govorijo o njegovi pridnosti, spretnosti in požrtvovalnosti. Na takega poslanca bi bil ponosen vsak narod. Ž njim pa delujeta in bosta delovala tudi poslanca Fon in Stepančič.

Ako hoče biti goriško slovensko ljudstvo brez skrbi, da se bo na Dunaju kaj storilo v prid naši deželi, naj zaupa „Slovenski ljudski stranki", ki je resna stranka dela za ljudstvo. V državnem zboru se rešujejo velika gospodarska in kulturna vprašanja, za katera so liberalci popolnoma nesposobni. Ako bi v državnem zboru dobili večino liberalci, bi lahko za državo in za cerkev napravili velike zmede. V prihodnjem državnem zboru se bo obravnavalo vprašanje o dveletni vojaški službi, o novih davkih, novih železnicah, novih srednjih in višjih šolah, deloma o kolonskem vprašanju itd. Svobodomiselci silijo na dan z brezverskimi postavami o odpravi krščanskega nauka iz naših šol, o ločljivosti sv. zakona itd. Iz tega je razvidno, kako važne so volitve v vseh ozirih, kako skrbni moramo biti, da pridejo v drž. zbor kat. možje! Po svoji vesti je dolžan iti vsakdo na volišče in oddati svoj glas za katoliškega kandidata. Nihče se ne sme izgovarjati: češ, saj bodo šli drugi volit! Volitve so za vsakega posameznika vestna zadeva, kakor nas učijo rimski papeži in škofje v svojih okrožnicah.

Zatorej na noge, krščanski volilci goriške dežele! „Slov. ljudska stranka" vam ponuja požrtovalne in vplivne može, katerim lahko zaupate. Naši kandidatje, katerih imena morate razločno in pravilno **zapisati** na glasovnice so:

1. Za Tolmin, Cerkno, Kanal, Kobarid in Bovec:

Dr. Anton Gregorčič,
deželni podglavar v Gorici.

2. Za goriško okolico:

Josip Fon,
c. kr. deželnosodni svetnik v Gorici.

3. Za Ajdovščino, Komen, in Sežano:

Dr. Hinko Stepančič,
c. kr. deželnosodni svetnik v Gorici.

Kandidatni govor

dr. H. Stepančiča na shodu „Pri Rebku" v nedeljo 28. maja 1911.

Dragi volilci! Z veseljem sem se odzval vabilu slavne kmeške zveze za ajdovski okraj ter sem prihitel na današnji shod z namenom, da se Vam predstavim.

Znano Vam je vže, da sem po poklicu sodnik. Toda v jeseni leta 1909 so zantevali naši Kraševci, dobro vedoč, da se na tihem interesiram za narodno politiko, naj zapustim mirno sodniško sobo in naj se podam na razburljivo in nehvaležno politično polje.

Medtem ko sem bil še zamišljen v sodne spise, postavili so me kandidatom za deželni zbor na temelju programa slovenske ljudske stranke, in še predno sem se, takorekoč, zavedel, kaj se prav za prav okoli mene godi, me je kmečko ljudstvo na Krasu izvolilo dež. poslancem.

Da-si ne prav rad, upognil sem se vendar — videč veliko zaupanje svojih rojakov in videč ono idealno izvolitev — želji ljudstva, s trdnim sklepom, uporabljati vse svoje moči na korist svojih volilcev. Tega sklepa sem se do sedaj tudi vestno držal, in moje delovanje je bilo tem uspešnejše, ker sem ob enem izvrševal tudi posle dež. odbornika, za kar me naša tržaška in goriška gospoda okoli „Edinosti" in „Soče" iz same nevošljivosti posebno zavida.

Za predstoječe volitve zahteval je zopet glas naroda, naj se postavim kandidatom za državni zbor sežansko-komenskega-ajdovskega okraja. Izvrševalni odbor S. L. S. je poslušal željo ljudstva ter je na podladi predlogov zaupnikov s Krasa in Vipavske doline proglasil mojo kandidaturo.

Odkritosrčno povem, da tudi te kandidature bi ne bil — kar se moje osebe tiče iz družinskih ozirov — najrajše sprejel, toda glede na obstoječe razmere v deželi, morali so zopet zasebni pomisleki odnehati pred javnimi interesi.

Dragi volilci, jaz kaj nerad govorim sam o sebi, toda danes je moja dolžnost, da se Vam predstavim, in zaraditega ni drugače mogoče. Vi namreč gotovo niste zadovoljni, da sem se Vam samo lično pokazal, marveč Vi hočete tudi od mene vedeti kakšnega mišlenja da sem v verskem in narodnem oziru in kako mislim glede Vaših gospodarskih odnošajev. In prav imate dragi volilci, kajti medsebojno spoznanje je prvi in zadnji pogoj medsebojnega zaupanja, ki je pa edini temelj pravega razmerja med volilci in poslancem.

Preidem tedaj k predmetu in dovolite, da se z Vami vprašam, kdo je mož, ki stoji pred Vami? Odgovor je kratek: On je skromen kraški kmečki sin, kojemu je sicer mila osoda pripomogla, da se je uspel po lestvici življenja nekoliko navzgor, karga pa nikakor ne ovira, da se čuti med Vami popolnoma domačega, kakor da bi bil sam kmet. Blagopokojna mati mi je vže v prvi mladosti ucepila v dušo versko nagnenje, iz katerega se je potem v mladeniških in možkih letih razvilo nepremagljivo versko prepričanje.

Rekel sem nepremagljivo versko prepričanje, da ponavljam nepremagljivo, kajti reči moram, da sem bil v svetu izpostavljen tozadevno vže mnogim sovražnikom vere, ki so mi skušali izruvati iz srca ta neprecenljivi zaklad, toda, dragi volilci, moji verski nazori ostali so kljub temu — ne morem si drugače misliti, nego s pomočjo milosti božje — nespremenjeni; vsi navali sovražnikov ostali so brezuspešni, in upam, da ostanejo z božjo pomočjo tudi v bodočnosti.

Reklo se bode najbrž od gotove strani, to so prazne fraze; toda ne, to niso fraze, marveč to je javno priznanje moža, ki ve oceniti težo svojih priznanj.

Taka priznanja sicer običajno ne spadajo v javnost toda, ker hočejo gotovi slovenski listi z demonično zlobnostjo izpodkopati moj ugled ravno s tem, da o meni trdè, da sem bil nekdaj „liberalec", da si vedò, da je to gola izmišljotina, bilo je natančno preciziranje mojega verskega stališča potrebno.

Pod izrazom „liberalec" mislim jaz tu brezverca, kakoršni so večinoma naši inteligentni liberalci, koji faktično ne verujejo v Boga in kojim je oledenelo srce za vse, kar je božjega. Oni verujejo sicer v neko višje bitje, toda protivijo se imenovati je Boga v katoliškem pomenu besede. Iz lastne skušnje navedel bi Vam lahko drastične tozadevne slučaje, ali načeloma nočem se spuščati v osebnosti. Vsem sličnim omikancem, vštevši one, koji so študirali univerzo, lastna je neka karakteristična oholost, v svoji posvetni zaslepljenosti pozabijo na meje dostojnosti in žalijo človeka, ne da bi vedeli kedaj, in večinoma se zaradi tega ž njimi ne more niti občevati. Jaz odrekam takšnim ljudem popolno omiko, njim nedostaja namreč srčne omike, to je one milobe, one blagosti srca, ki je lastna resničnemu verskemu značaju in kojo posvetna omika sama le redkokrat nadomestuje.

Dragi volilci, iz navedenega Vam je menda moje versko stališče jasno in preidem zaradi tega k drugi točki **k** narodnemu vprašanju.

Kakor mi je ucepila blagopokojna mati v srce versko nagnenje, iz kojega se je potem razvilo versko prepričanje, tako sem se navžil vže v domači hiši, na domačem ognjišču ljubezni do našega milega slovenskega naroda. Živel sem med Nemci, med Italijani, a vedno sem ostal v narodnem mišlenju nespremenjen, narodno odločen, in le tej narodni odločnosti se mora pripisovati, ako sem vstrajal v tužni Istri na nevarni postojanki celih devet let v nevarnem boju proti resnemu narodnemu sovražniku. Mi se pričkamo tukaj med seboj. Dr. Gregorin je rekel, da je takšen naroden boj potreben — a tam se je bil bolj idealičen boj s skupnimi močmi, za skupne pravice naroda!

Ustrajal sem na svoji izpostavljeni postojanki toliko časa, dokler nisem izposloval bratskemu nam hrvatskemu narodu v jezikovnem oziru one pravice, ki mu po božjem in človeškem pravu pritičejo.

Značilno za značajnost naših liberalcev je, da dokler sem bil v tujini, sta me „Soča" in „Edinost" z očitno navdušenostjo zagovarjali pred opetovanimi napadi laškega časopisja in sta z zadovoljstvom konštatovala mojo narodno požrtovalnost, sedaj pa, ko med njima živim, mi sicer milostno priznavata, da čutim narodno v svojem srcu, odrekati bi mi pa hoteli narodno odločnost.

Kakšna doslednost je to, in ne izvira li takšno pisarenje iz brezverske zaslepljenosti, ki ne pozna nikakih mej dostojnosti — o tem sodite Vi dragi volilci.

Kar se tiče tretje namreč točke o gospodarskem vprašanju, opomnim, da se je v tem oziru v časopisih mnogo pisalo. Ker vem, da naše ljudstvo in tedaj tudi Vi, dragi volilci, radi čitate ter pazljivo sledite dogodkom v deželi, se sklicujem v prvi vrsti na dotična pojasnila v časopisih.

Dosedaj sem se brigal pred vsem za zboljšanje gospodarskih razmer na Krasu in skoraj bi rekel, da ima vsaka občina nekaj za pokazati.

Glede ajdovskega okraja sem sodeloval dosedaj večinoma le pri sejah, kjer sem imel pa priliko podučiti se o vseh tekočih vprašanjih.

Kakor za Kras so se izposlovale tudi za ta okraj različne podpore, bodisi za kmečke zadruge, za obrtno izobrazbo, za ustanovitev kmečkih posojilnic, za ceste, mostove in posebno za vodne naprave.

Glavna vprašanja za ta okraj so uravnava Vipave in pritokov, v kojo svrho se vršijo sedaj potrebne poizvedbe na licu mesta, preskrbovanje vode za občine vipavske doline, v kojo svrho se je dovolila podpora 100.000 K v 10 letnih obrokih po 10.000 K in vodovodi v občinah Sv. Križ, Cesta, Sv. Tomaž, Plače, Male-Žablje, v kojo svrho se je dovolila podpora županstvu v Sv. Križu v znesku 20.000 K.

Kot sodnik sem kmečkemu ljudstvu v kolikor sem mogel pomagal in ono me je povsod rado imelo, ker je vedlo, da čutim ž njim. Tozadevno so karakteristične besede g. notarja Justi o priliki moje odhodnice iz Buzeta. Obrnjen proti navzočim kmetom je rekel: Kmetje, z Vašim sodnikom zgubite Vašega odkritosrčnega in brezplačnega advokata! Komentarja tem besedam menda ni treba. Opomniti pa moram, da če so me ljubili kmetje, sovražili so me advokati in tudi danes je advokat moj protikandidat.

Običajno je pri kandidatih, ko se predstavljajo volilcem, da razvijajo neki takozvani program, v kojem pojasnujejo, kaj mislijo vse delati za slučaj izvolitve.

Tudi jaz bi Vam lahko rekel, da bom delal na to, da se davki spremene ali znižajo, da se uvede starostno zavarovanje, da se bodo gradile železnice, ceste, da se bodo urejali potoki in hudourniki itd. Toda po mojem načelu ni potreba, da Vam dalje o tem govorim, kajti razmerje med poslancem in volilci (mandat) sloni, kakor sem uvodoma poudarjal na medsebojnem zaupanju in iz tega zaupanja sledi samo ob sebi, da bo poslanec vse ono ukrenil na korist svojih volilcev, kar se mu zdi potrebno in dosegljivo.

Sicer pa tudi ni dobro, da bi bil poslanec, ki uživa zaupanje svojih volilcev, vezan na posebne obljube, marveč on naj bo prost in naj dela po svojem prostem najboljšem prepričanju.

Zaraditega Vam jaz izrecno drugega ne obljubujem, kakor da bom vse storil na korist svojih volilcev o čemur bom prepričan, da je koristno in dosegljivo. Po svoji najboljši moči bom v slučaju izvolitve varoval Vaše verske svetinje, narodne pravice in gospodarske koristi.

Sicer pa posameznik ne zmore v zbornici Bog ve kaj; še celo male stranke — kakor je bila strančica naših liberalcev — stopijo še precej v ozadje in merodajna je le politika večih strank, kakor je S. L. S., ali pa večih zvez (blokov), kakor je bila „Slovanska jednota". Zaradi tega je velike važnosti, kateri stranki pripada eden ali drugi kandidat.

Ker govorim vže o strankah in ker mi je vže več volilcev izjavilo, da za mojo osebo bi bili, ali glede stranke da imajo pomisleke, da ne bo odgovarjala njihovim intencijam, izjavljam pred vsem, da se mi zdijo ti pomisleki popolnoma neutemeljeni, sicer pa naj si dotičniki drže pred očmi moje načelo: da ni nobene sile, ki bi bila dovolj močna, da bi spodrinila moje prepričanje, ki je edino merilo za moje postopanje.

Sedaj lahko rečem, dragi volilci, da me poznate ne samo lično, nego tudi po mišljenju in po delih. Na podlagi tega spoznanja odločite se, se li strinjate z mojimi nazori ali ne in potem ravnajte slobodno, kajti tudi jaz se nobenemu ne vsiljujem.

Iz mojih izvajanj ste razvideli, da sem jaz, posebno kar se mojega kraškega okraja tiče, v veliko prijetnejšem položaju, nego moj protikandidat gosp. dr. Gregorin, koji je moral sam priznati pred svojimi volilci: „da se ne more ponašati z nikakimi uspehi (da bi bil izposloval vsaj Sežančanom toli zaželjeni tramvaj! Opom. stavca) na korist volilcev, da si je vže tri leta v deželnem zboru goriškem".

Jaz mislim, da njegovi volilci niso bili s to izjavo posebno veseli! In po vsej pravici, če se pomisli, da je bila dana gospodu dež. poslancu dr. Gregorinu lepa prilika, naj bi sodeloval v dež. zboru na korist Krasa. Jaz bi bil prvi, koji bi ga bil v tem prav rad podpiral, toda njemu se je zdelo umestnejše vreči kraški mandat pod noge dež. glavarja in slediti svojemu kolegu Gabrščeku, če tudi pravi, da noče biti kot samostalni kandidat ž njim v nikaki zvezi — ter povzročiti s tem na škodo dežele nove volitve, potem pa zopet, skupaj s svojimi pristaši, — po enodnevnem zborovanju zaključenje dež. zbora.

Gospod protikandidat se ne more umestno niti zgovarjati s tem, da ni prisostoval deželnozborskim sejam in da vsled tega ni vsa tri leta za svoje volilce ničesar napravil. Saj vedno poslanci tudi v času lahko delujejo, ko dež. zbor ne zboruje. Koliko pismenih predlogov so napravili v tem času na dež. odbor naši poslanci n. pr. Zega, Kosmač, Marinič.

Pridite tedaj dne 13. junija vsi na volišče! Vem, da Vam je nekam težko hoditi tolikokrat na volišče, toda ti pomisleki morajo za sedaj pasti, ko se gre za to, da izvršujete Vašo narodno dolžnost, Vašo državljansko pravico.

Da se je razpustil državni zbor pred časom, t. j. vže po 4. letu, ni krivda naših bivših poslancev, nego krivda vlade. Na mesto, da bi bila vlada odstopila, razpustil se je državni zbor! Ministerski predsednik baron Bienerth si ni vedel pridobiti močne in zanesljive večine in je hotel vladati le s pomočjo Nemcev, Poljakov in Italijanov ki vstvarjajo — če tudi so bili v parlamentu v manjšini — pa v Avstriji večino proti Slovanom. Slovani in posebno mi Slovenci naj le plačujemo davke, naša kulturna in gospodarska vprašanja pa naj ostajajo vedno nerešena! Sistem je bil proti nam za časa, ko je obstojal parlament in je tudi sedaj, ko se vlada na temelju § 14. Večina je bila tako slabotna, da ni bila sposobna za nobeno delo; ona je bila navezana na dobro voljo manjšine ali vlade. Takšna večina pa ni sploh večina v resnem pomenu besede.

Slovani, ki so bili od vlade zatirani in katerih ni hotela vlada imeti v svoji kombinaciji, naj bi ji bili sedaj v stiski pomagali vzdrževati sovražni sistem. Tacega samozatajevanja človek pa ne more terjati od resnih ljudi!

Do 31. marca je bilo treba rešiti začasni proračun, dovoliti rekrutno predlogo (vojaške novince) in posojilo za vojaške potrebe v znesku 76 milijonov. Nemci so bili prvotno zoper posojilo. Tedaj je pa Bienerth ves obupan zagrozil svojim benjaminom z razpustom drž. zbora.

Nemci so se zbali in udali. Ali kdo drugi je čuval, da ne bo šlo vse ravno tako po želji sovražne nam vlade. „Slovanska enota" je skienila da ne dopusti, da se navedene nujne predloge rešijo vže do določenega dne t. j. do 31. marca. S tem sklepom je bila osoda drž. zbora zapečatena! In kako naj bi bila storila „Slovanska jednota" kaj drugega? Ali je hotela ona privoliti, da se dovoli vladi zavzetje 76 milijonov posojila, kateremu so hoteli celo Nemci nasprotovati? Gotovo ne. „Slovanska Enota", v kojej so imeli poslanci S. L. S. uplivno besedo, je tedaj pokazala, da se zoper Slovane v Astriji ne da vladati!

Dragi volilci! Časi so resni. Stranke, koje se bodo izcimile iz sedanjega volilnega boja, bodo imele težko nalogo, da uredijo zelo zamotane parlamentarne zadeve. Izid, kako se bo ta naloga rešila, bo merodajen za razvoj bodoče notranje politike,

Pri tej priliki naj konečno še opomnim, da tudi glede bodočnosti našega dež. zbora ne utegne biti vse edno, kakšen bo izid sedanjih volitev. Ako zmaga S. L. S. na celej črti, upati je skoraj za gotovo, da dež. zbor ne bo razpuščen, v nasprotnem slučaju pa da ja. V tem slučaju bi bili vsi trije državnozborski poslanci vzeti iz sedanje deželnozborske večine in ker je večina pripravna za uspešno delo, težko, da bi vlada — sedaj, ko je podučena kako stvari stoje in da se je z takojšnim zaključenjem vsled krive informacije manjšine ie prenaglila — deželni zbor razpustila.

Dragi volilci jaz bi želel — in s tem sklenem — naj bi vsak volilec natančno premislil, kake važnosti utegne biti za našo deželo, da stopi S. L. S. s pomnoženo močjo v novi parlament in na podlagi tega premišljenja naj odda svoj glas.

Izid volitve naj nas okrepi za boj proti sedanjemu Slovanom krivičnemu vladnemu sistemu, ki mora pasti in obveljati mora tudi za Slovane, edino pravično načelo: Jednake dolžnosti, toda tudi jednake pravice!

Shod v Vipolžah.

V nedeljo je imela „Zveza slovenskih kolonov" svoj občni zbor. Izvolil se je nov odbor. Predsednik je Jožef Mizerit. Poslanec Fon je poročal občnemu zboru o svojem delovanju v prid kolonom. Pojasnil je celo vprašanje, povedal način, kako bi se dalo to vprašanje rešiti. Ministerstvo si resno prizadeva za rešitev tega vprašanja, a žalostne politične razmere zadržujejo tudi to zadevo. Najbrže se predloži zakonski načrt goriškemu deželnemu zboru. Na shodu je govoril tudi preč. g. dr. Pavlica, ki je opozarjal kolone na važnost prihodnjih državnozborskih volitev. Določili so se agitacijski odbori za posamezne vasi. Predsednik Jožef Mizerit je priporočal kolonom pogum v boju za pravično stvar. Gospodarji so se sedaj že prepričali, da je naše društvo pošteno, da noče delati nobene krivice, ampak da hoče le kolonom pomagati s tem, da jih izobražuje, da širi mej njimi zavednost in da skuša v gospodarskem oziru izboljšati bedno stanje kolonskega ljudstva. Priporoča vsem društvenikom „Primorski list", ki je glasilo krščansko-socialnega gibanja na Goriškem. Čitajmo in širimo svoje glasilo, da bomo kaj znali in se zavedali. Priporočal je še posebe varčnost in treznost, ker le po tej poti bodo koloni kaj imeli in si bodo potem lahko kaj pomagali. Vzpodbujal je kolone k agitaciji za prihodnje volitve. Vsak kolon naj bo agitator. Zborovanje se je zaključilo z živio-klici na prospeh naše stranke in na zmago našega vrlega kandidata za državni zbor g. Josipa Fon-a, sodnega svetnika v Gorici. Navdušenje je bilo veliko. Pokazalo se je, da so Brda zvesta „Slovenski ljudski stranki".

Shod pri Rebku.

Minulo nedeljo se je vršil pri Rebku na Goričici volilni shod, katerega je sklicala „Kmečka zveza" za ajdovski okraj in katerega so se udeležili zaupniki cele Vipavske doline. Videli smo veljake iz Rihenberga, z Brji, iz Črnič, iz Sela, iz Batuj, iz Kamenj, iz Vrtovina, iz Štomaža, iz Lokavca, s Ceste, iz Sv. Križa, iz Šmarij, iz Gabrij in celo z daljne Dol Otlice je bilo par mož. Nadalje so bili zastopniki iz Vel. Žabelj, iz Malovšč itd. Navzočih je bilo tudi več županov in podžupanov itd. Vseh skupaj jih je bilo do 200. Shod, ki se je vršil na prostem, na senčnatem dvorišču Furlanijeve gostilne, je otvoril načelnik kmečke zveze za ajdovski okraj

Ivan Leban

ter pozdravil navzoče, ki so se v obilnem številu odzvali njegovemu vabilu, da se pogovorimo z našim kandidatom g. svetnikom dr. Hinkom Stepančičem. Zborovalci so pozdravili z živioklici.

Dr. Hinko Stepančič

je nato prevzel besedo in govoril kakor objavljamo na prvem mestu.

Navdušeni živio-klici so sledili lepemu govoru g. kandidata in tudi med govorom so zborovalci glasno vsklikali in dajali duška veselju, da imajo za kandidata resnega krščanskega in narodnega moža in pridnega delavca za ljudstvo.

Dr. Anton Brecelj

je dobil nato besedo ter rekel približno: Slišali smo program našega gospoda kandidata, na podlagi katerega je pripravljen delovati, ako bo izvoljen. In da bo izvoljen, moramo delovati vsi skupaj. Potrebna in sicer neobhodno potrebna je zato podrobna agitacija. Od hiše do hiše, od moža do moža moramo agitirati.

Dragi moji! Važna je volitev državnih poslancev! Mnogo je odvisno, kakšne poslance pošlje ljudstvo na cesarski Dunaj. Zato moramo skrbeti, da pošljemo tudi mi goriški Slovenci dobre poslance v državni zbor. Odkar imamo Slovenci take državne poslance, kakoršne smo imeli v minulem državnem zboru, se je naš ugled povzdignil. Nekdaj pozabljeni slovenski državni poslanci, za katere se ni nihče zmenil, so sedaj upoštevani in vzbujajo pozornost celega cesarstva. (Odobravanje.) In pri vsakem važnem državnem vprašanju se vprašajo visoki gospodje v ministerstvih: „Kaj pa porečejo k temu Slovenci!" Da pa se je naš ugled na cesarskem Dunaju tako povzdignil, se imamo zahvaliti našim vrlim državnim poslancem, ki so bili zbrani v „Slovenskem klubu", v katerem sta bila tudi naša dva goriška poslanca dr. Anton Gregorčič in Josip Fon. Neizprosen boj so vodili proti vladi in jo strmoglavili s pomočjo drugih slovanskih poslancev. (Odobravanje.)

Liberalizem gre na Slovenskem rakovo pot. Ako pogledamo po širni Sloveniji, vidimo, kako zmagujejo povsod načela Slovenske Ljudske Stranke. To vidimo na Koroškem, na Štajerskem in na Kranjskem, kjer je — posebno na Kranjskem — politična moč taka, da se igra z liberalci kakor otrok z malim peresom. Tako se mora zgoditi tudi na Goriškem. In da se to zgodi, kažejo znamenja. Ljudstvo spoznava liberalno slepilo in slabo gospodarstvo. Preteči liberalni polomi to jasno govore. (Klici: Res je!)

Pred štirimi leti so upili liberalci po Krasu in Vipavski dolini: „Kmet naj voli kmeta! Kmete pošljemo v državni zbor!" In res so spravili s tem slepilnim mamilom večino volilcev v to zanjko in volili so „kmeta" in vinorejskega nadzornika v Dalmaciji Alojzija

klja iz Komna! To je bilo upitja po eli. A čujte, kaj se je zgodilo! Ti ralni možakarji, sedaj ne upijejo : „Kmet naj voli kmeta“, ampak: et voli advokata dr. Gregorina. neh.) Tako delavnega in pridnega lanca za kakoršnega so Štreklja no slikali, pošljejo ravno ti libe- i v penzijon! (Smeh.)

Dragi moji! Kdo bo šel še za temi dmi! (Klici: Mi ne!) Zato se moramo ružiti v močno vrsto, da zrušimo še eralno kraško trdnjavo, ki je uže omajana. Dne 13. junija prav vsi dite na volišče in oddajte svoje gla- e kandidatu S. L. S. dr. Hinku Ste- nčiču, ki vas bo zastopal boljše ka- tržaški advokat dr. Gregorin. (Dol- rajno odobravanje.)

Župnik Josip Kosec

je oglasil k besedi in rekel med gim, da so Vipavcem in Kraševcem e kandidati na razpolago: liberalni, cialdemokraški in kandidat S. L. S. kega bomo volili, ni težko izbrati. nda moža, ki je uže dejanski poka- srce za ljudstvo. Dejanja govore nj. Voliti pa ga moramo tudi zato, r nam ga priporoča Slovenska Ljud- a Stranka, ki ni ne delavska, ne go- oska, ne duhovska, ne trgovska, ne nečka, ampak **je ljudska**. Vse ljudstvo v njej združeno. Socialnega demo- ata seveda ne bomo volili, kajti opač ni in ne bo skopal na Dunaju ata ne za delavce, ne za kmete, ako šel na Dunaj. Gregorina tudi ne omo volili, ker liberalec nima srca za udstvo. Liberalna stranka ga kandi- ira, ona ga vsiljuje, in kar je liberalno, protiljudsko. Volili pa bomo dr. inka Stepančiča, moža dela za ljud- vo, ki se je kakor tak uže pokazal. A udi vsled tega, ker je veren, krščanski mož, ker odgojuje svojo družino v krščanskem duhu, ga bomo volili. Se ne oji javno pokazati, da je kristjan, da polnuje krščanske dolžnosti. V sedanjih asih moramo imeti odločne može pri elu za vero in narod. In da ne zgre- imo, ako bomo volili za državnega poslanca dr. Hinka Stepančiča, za to am je porok Slovenska Lj. Stranka, ki am ga predlaga. Zato pa, možje, dne 3. junija bodimo možje in volit poj- imo našega kandidata dr. Hinka Ste- ančiča prav vsi do zadnjega! (Živio in odobravanje)

Ludvik Lukežič

je povedal, da l. 1907, ko je kandidiral dr. Gregorin v državni zbor, je dobil na Vipavskem cela dva glasova (Veselost!). Kako naj ga sedaj volijo Vipavci od kraja! Če ni ugajal Gregorin Vipavcem pred štirimi leti, toliko manj letos, ko se ni v tem času še zmislil na Vipavce! Pa saj bi bili Vipavci tudi neznačajni, ako bi ga letos volili. (Odobravanje!)

Nadalje je omenjal govornik gospodarsko delo Slovenske Ljudske Stranke na Goriškem in kazal na posojilnice, ki so uže marsikaterega reveža iztrgale iz krempljev liberalnih oderuhov, ki so imeli cele mase ljudstva privezane na verige in jih davili, ako niso tako volile, kakor so ti oderuhi hoteli. (Živahno odobravanje.) A možje, zbrani v Slovenski Ljudski Stranki so to strupeno zlo izžgali s tem, da so ustanovili skoro v vsaki večji županiji posojilnico. — In ravno to peče liberalne magnate in se z vso strastjo zadirajo v može v Slovenski Ljudski Stranki.

Slovenska Ljudska Stranka ima v svojem programu točko: širjenje zadružništva in pospeševanje kmetijstva, kar tudi faktično izvršuje. A tudi liberalna stranka ima v svojem programu točko: pospeševanje zadružništva, živinoreje, vinogradništva itd. Ali izvršuje to? (Klici: Ne!) Ne, ne izvršuje! In še tisto malo zadružništvo, katero je spravila k življenju, je pognala na boben! (Klici: Tako je!) Le poglejmo, kaj so napravili s tako hvalisano „Mizarsko zadrugo“. Na kant so jo spravili in pahnili mnogo družin v nesrečo! Koliko nesrečnih družin pa so storili še drugi liberalni denarni zavodi v Gorici, o tem vedo naši možje pri „Centralni posojilnici“, ko prihajajo po liberalnih denarnih zavodih na cesto vrženi posestniki s solzami v očeh prosit pomoči! Ali se imenuje tako delo delo za ljudstvo? Tako delo se imenuje: spravljanje ljudi na boben! (Odobravanje.) Kdo od Vas bo šel volit kandidata take stranke, ki meče ljudi na cesto! (Klici: Nihče!)

Potem se je govornik dotaknil glavnih agitatorjev liberalne stranke, liberalnega učiteljstva, ki z vso strastjo dela proti S. L. Stranki in njenim kandidatom. Burno šumenje je sledilo, ko je govornik vprašal navzoče, ali daje naš posestnik težke kronice, svoje krvave žulje za šole in za plačo liberalnega učiteljstva zato, da le-to širi liberalizem, neti sovraštvo in prepir po občinah? Liberalno učiteljstvo je glavni steber liberalne stranke in ono dela sedaj na vse kriplje za tržaškega advokata dr. Gregorina. S svojimi žulji redi gada na svojih prsih naš posestnik.

Da ne zagospodari na Vipavskem in na Krasu kandidat liberalnega učiteljstva dr. Gregorin, morate, dragi možje, vsi na volišče za našega kandidata dr. H. Stepančiča. (Živio-klici.)

Dr. Stepančič

se je v toplih besedah zahvalil govornikom ter rekel: Dragi volilci! Zahvaljujem Vas za izraze zaupanja. Zavest, da uživam Vaše zaupanje, mi bo krepila moč k nadaljnemu delovanju na korist lepe naše domovine in našega pridnega in [illegible]dnega ljudstva. Vaš dosedanji nastop [illegible]e pa tudi zvestobo do S. L. [illegible] uže v prvih 4 letih prve zbornice, [illegible]ene na podlagi splošne in enake vo[illegible]ne pravice, dokazala strankam in vladi, da je nevpogljiva sila in da morata ž njo računati dunajski parlament in avstrijska vlada.

Želeč, da bi izšla z Vašimi glasovi zmagonosna iz volilnega boja, kličem Vam: Bog Vas živi in — v slučaju izvolitve — na svidenje.

Nato je predsednik Ivan Leban zaključil lepi shod, ki bo gotovo rodil zaželjeni sad.

Nova brambna postava.

Na podlagi cesarskega pooblastila bode vlada predložila poslanski zbornici zakonski načrt za novo brambno postavo in nov vojaški kazenski red.

Glavna in za vse vojaške obvezance pomenbna je uvedba dveletne vojaške službe. Ta se bode uvedla, seveda če se sprejmejo tozadevne postavne spremembe v poslanski zbornici, pri vseh orožjih izven poljskega topništva in jahajočega topničarstva ter marine. Pri slednjih orožjih ni mogoče skrčiti službene dobe, ker zahteva izvežba pri teh vojaških vrstah več časa, kar je le v korist dobro izvežbenega vojaštva.

Ker so dosedaj dajali vojaški podrazdelki moštvo za postranske službe, kot so dela po vojaških zalogah, za profesijoniste itd. in se je število vežbajočega se moštva vedno krčilo, se bodo v bodoče ustanovili za take službe posebni oddelki.

Pri domobrancih se bode tudi število moštva pri stotnijah povišalo.

Naravna posledica skrčenja službene dobe je, da se bode moralo število rekrutov povšati. Kajti pri trileten službovanju se je menjala na leto le ena tretjina moštva, medtem ko se bode pri dveletni službi morala menjati ena polovica moštva. Izven tega se nameravajo ustanoviti posebne formacije oziroma nekatere formacije preosnoviti.

Dosedaj je znašala potreba rekrutov 103.000 na leto. Pri dveletni službi pa bo znašala 159.500 mož od katerih se bode v Avstriji potrebovalo 91.313 mož, ostale može bode dajala Ogrska.

Tudi rekrutno število pri domobrancih se bode sukcesivno povišalo na 28.000 mož, kar se bo v šestem letu po uvedbi nove brambene postave izvršilo.

Znano je, da se bode moralo moštvo intenzivneje šolati v očigled krajši vežbalni dobi. Zato bode treba tudi bolj skrbeti za šarže, katerih število se bode moralo zvišati, ker bo tudi več rekrutov. Za moštvo izšolati zadostujete dve leti, a za izšolati šarže, da postanejo tudi dobri inštruktorji je dve leti premalo in se bode moralo odrediti za podčastnike še tretje službeno leto, kar je neobhodno potrebno. Gotovo se bode število onih podčastnikov temveč krčilo, čimveč število prostovoljno dalje službujočih podčastnikov narase.

Po novi brambni postavi se bode glede uvrstitve v nadomestno rezervo popolnoma drugače postopalo kot doslej. Do sedaj so se uvrščali v nadomestno rezervo oni, ki so potegnili pri žrebanju visoko število ali pa oni, ki so bili pri naboru označeni kot „manj sposobni“ (mindertauglich). Po novi brambni postavi pa se bodo vsi tudi „manj sposobni“ uvrstili v „linijo“, samo da se bode oziralo pri službovanju na telesne pogreške „manj sposobnih“.

V nadomestno rezervo pridejo oni, ki vzdržujejo kako družino, ki vodijo kako posestvo ali obrt. Tako se bode v veči meri moglo ozirati na družinske in gospodarske razmere potrjenih kot dosedaj.

Na ta način torej odpade popolnoma kategorija manj sposobnih ter tudi žrebanje pred naborom.

Kdo se bode uvrstil v nadomestno rezervo, bode določevala posebna mešana komisija, ki bode proučevala v vsakem slučaju družinske, gospodarske in druge uvrstitev v nadomestno rezervo utemeljujoče razmere onih, katerim se ima dovoliti ta ugodnost.

Izven goreomenjenih ugodnosti določuje nova brambna postava še ugodnost, da se enoletnim prostovoljcem dovoli nastopiti vojaško službo tudi po dovršenem 24. letu. Ravnotako se bode odložil nastop vojaške službe do 1. oktobra onega leta, ko dovršijo 24. leto onim, ki se pripravljajo za kak poklic in kateri bi imeli s prekinjenjem svojih študij oziroma svojega dela občutno škodo.

Ker bodo nekateri morali, posebno pa v času, dokler ni večje število rekrutov spopolnjeno, služiti tri leta, ta dolžnost ne bode obvezna za one, ki bodo dovršili z dnem nastopa vojaške službe kako državno ali s pravico javnosti opremljeno nedržavno strokovno šolo za obrtnike, umetnike, tehnike, trgovce, kmetovalce ali gozdarje in rudarje. Oprostitev od tretjega službenega leta nastopi ne le, če je bil dotičnik pri naboru potrjen t. j. v 21. letu, marveč tudi če se kdo prostovoljno javi za izvršitev vojaške dolžnosti. Ker se morejo prostovoljci zglasiti že s 17. letom za vojaščino, končajo torej svojo obveznost z 19. letom in se morejo potem popolnoma posvetiti svojemu poklicu.

Glede enoletnih prostovoljcev določuje nova brambna postava več sprememb.

Že določbo, da se preloži termin za uložitev dokaza o pravici do enoletnega prostovoljstva od 1. marca na 1. oktober, bode marsikateri z veseljem pozdravil.

Pravica do enoletnega prostovoljstva se raztegne tudi čez one, ki sicer ne morejo doprinesti izkaza o študijah, ki so se pa na znanstvenem, slovstvenem, tehničnem, umetniškem, umetnoobrtniškem polju posebno odlikovali.

Popolnoma nova določba je dopustitev k enoletnemu prostovoljstvu onih, ki so dovršili šest razredov kake srednje ali tej enakovredne šole ali pa 2 tečaja učiteljišča, če se podvržejo posebnemu izpitu. Obenem se pa popolnoma eliminirajo pri uživanju enoletne prostovoljne ugodnosti oni, ki položijo zmožnostni (inteligenčni) izpit („Schwindelkurs“).

V zakonskem načrtu za novo brambno postavo je izpuščeno določilo, vsled katerega so morali enoletni prostovoljci doslej napraviti usposobljenostni izpit za rezervne častnike. Tudi ne obstoji več določilo, na podlagi katerega so morali služiti eno drugo leto oni enoletni prostovoljci, ki niso napravili goreomenjenega izpita.

Kar se tiče stroškov za enoletne prostovoljce, se principijelno uvede služba enoletnega prostovoljstva na državne stroške. Le na izrecno prošnjo se dovoli izvršitev službe na lastne stroške. Ta določila so veljavna za vsa orožja izven topničarstva, jahajočega topničarstva in trena, kjer morajo vsi enoletni prostovoljci služiti na lastne stroške.

Glede orožnih vaj se bodo uvedla olajšanja. Rezervniki domobranstva, ki sedaj delajo skupno 16 tednov orožnih vaj, bodo po novi brambni postavi delali le 14 tednov. Rezervniki, ki so dosedaj delali orožne vaje po 12 tednov, bodo odslej delali le 11 tednov. Po 9. službenem letu se bodo poklicali le oni na orožne vaje, ki bi bili kako orožno vajo zamudili.

To so v glavnih potezah določila novega brambnega zakona. Ta postava vsebuje res nekatera olajšanja, ali znano je, da se pri vojaščini le težko popolnoma zatrejo stare šege in navade. Zato smo radovedni, kako se bodo izvrševala popolnoma nova določila v očigled dejstvu, da je še mnogo starih vojščakov, ki obžalujejo odpravo nekdanjega „Präsentiert!“

Politični pregled.

Cesar.

Govori se, da opusti cesar vsa vladarska opravila. To da se bo zgodilo v času, ko bode bival v Išlu, kjer bode preživel večji del poletja.

Cesarjevo zdravje je dobro. Iz Gödöllö je odpotoval cesar danes v Schönbrunn, kjer ostane več dni, nakar se preseli v Lainz.

Prenos pravice pomiloščenja na prestolonaslednika.

Nekateri dunajski listi poročajo: Slabo zdravje in visoka starost sta napotila cesarja, da prenese na prestolonaslednika svojo pravico podeljevanja pomiloščenja in abolicije, ki mu po ustavi pripada. Neke akte poslednjih pomiloščenj da je že rešil prestolonaslednik. Znano je, da so bile že pred nekoliko leti neke agende dodeljene nadvojvodi prestolonasledniku.

Ustaja v Albaniji.

V Albaniji se nadalje bijejo bitke med ustaši in vojaki. Turška poročila pravijo, da bode ustaje kmalu konec, nasprotno pa trde druga poročila, da se ustaja vedno bolj širi.

Drobne politične vesti.

Italijanski parlament je dovolil 250 milijonov lir za zgradbo dreadnoughtov. — Na Kitajskem se že dolgo časa punta vojaštvo, kar je velike nevarnosti za dinastijo, ki vlada le s pomočjo armade. — Položaj v Turčiji je od dne do dne opasnejši. Nekateri turški častniki pripravljajo preobrat proti sedanji vladi. — Na Portugalskem vlada proti republikanski vladi največja nezadovoljnost. Lahko nastane protirevolucija od monarhistične stranke. —

Iz Carigrada se poroča, da mobilizuje Turčija rezervnike, da bi jih poslala v Macedonijo in na bolgarsko mejo. — Črnagora je predlagala Turčiji, naj se na turško-črnogorski meji določi nevtralno ozemlje. Turčija je ta predlog odklonila, ker bi se morale ustanoviti nove obmejme stražne postaje. — Sultan Mulej Hafid je zahteval francoski protektorat nad Marokom.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“:

P. n. gg.: dvorni svetnik Anton dr. Tušar, letni prispevek 20 K, Ivan Andlavec, trgovec v Gorici 3 K, Ivan Jakin, Gor. Cerovo 30 v, za prodane razglednice A. H. 60 v, v nabiralniku gost. Josipa Gorjanc 1 K 20 v.

Bog plačaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vlado Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.!

Domače in razne vesti.

Pozor volivci! Volitve za državni zbor vršile se bodo z uradnimi glasovnicami. Glasovnica je le tedaj veljavna, ako je na njej pečat okrajnega glavarstva, kateremu pripada dotična občina. Vsak volilec dobi od svoje občine dostavljeno glasovnico (volilni listek) in izkaznico (legitimacijo). Na glasovnico se napiše ime kandidata tako, da je vsak dvom o osebi nemogoč. Glasovnica se odda pri volitvi skup zganjena, legitimacija pa se obdrži za morebitno ožjo volitev. — Tisti, ki ne bi imel legitimacije pri ožji volitvi, ne sme voliti. Komur bi se glasovnica ali legitimacija izgubila pred volitvami, dobi od okr. glavarstva potom občinskega urada drugo. Glasovnice je na dan volitve dobiti tudi pri volilnem komisarju, dočim more legitimacijo izdati samo okraj. glavarstvo. Opozarjamo tudi na morebitne pomote v legitimaciji. Kdor ne bi dobil na popolnoma pravo ime se glasečo legitimacijo, naj gre takoj k občinskemu uradu in zahteva, da mu okrajno glavarstvo izda pravilno legitimacijo.

Naši kandidati so:

Za tolminski, cerkljanski, kobariški, bovški in kanalski sodni okraj:

dr. Anton Gregorčič,
deželni podglavar;

za goriško okolico:

Josip Fon,
c. kr. deželnosodni svetnik v Gorici.

za sežanski, komenski in ajdovski sodni okraj:

dr. Hinko Stepančič,
c. kr. deželnosodni svetnik v Gorici.

Našim volilcem priporočamo, da zapišejo in sicer vsak za svoj volilni okraj svojega kandidata natančno tako, kakor smo jih mi tu označili.

Dr. A. Gregorčič, kandidat za kanalski sodni okraj in za tolminski politični, je najbolj trda kost, katero ne morejo in ne morejo zgristi vsi njegovi odkriti in prikriti nasprotniki. Razburkani liberalni politični valovi butajo vanj uže desetletja, a mož dela za ljudstvo z lahkoto, odbija od sebe vse te napade ne z besedo, ne z orožjem, ampak golo delo za ljudstvo, za slovenski narod, le-to odbija vsak napad, vsako sramotenje njegove osebe. Tudi sedaj ob volitvah skušajo politične ničle streljati nanj z bombami, ki naj bi ga zadele in razdrobile, a uspeha ni, pa ni! Ni ga z lepa politika, ki ga brani delo za narod samo, kakor se to godi našemu Gregorčiču. Njegove zasluge za narodno probujo glasno kličejo in sliši se glas: Glejte, to je mož! Preko njega ne more nobena liberalna sila! Nebu se imamo zahvaliti, da nam ga je ohranilo toliko let pri nehvaležnem političnem delu. Preživel je uže razne neprijetne vihre in mož čistih rok, čiste vesti, značaj kamenit naj bi se sedaj upognil, ko je osivel pri delu v blagor ljudstva, kojega glava je venčana z nevenljivimi zaslugami za dobrobit našega ljudstva? Nikakor! Glas izmed ljudstva doni: Naš Gregorčič k zopetnemu delu in delu za narod! Uže ime njegovo pretrese njegove politične nasprotnike in sapa jim zastane, da mu ne morejo do živega, ker je mož zabarikadiran od vseh strani z dobrimi deli in s hvaležnostjo onega ljudstva, kateremu služi uže nad četrt stoletja z dušo in s telesom! Da, tako je! In da je še hvaležno ljudstvo, da šteje naš Gregorčič že mnogo in vedno več častilcev in hvaležnih src, to bo povedal 13. junij! Njegovo ime, njegova požrtvovalnost, delo in ljubezen do vernega slovenskega naroda se visoko vzdiguje nad umazanim blatom, katerega mečejo proti njemu nehvaležni sinovi slovenskega naroda! A osramočeni se bodo dne 13. junija skrivali!

Delavni Vrtovec. — „Učiteljski Tovariš“ od 26. V. t. l. se tudi hudo ogreva za kandidata Vrtovca. Velike so njegove zasluge, kakor se bere, posebno pa še ta, da se je kot „največji davkoplačevalec“ (??) vedno potegoval za učiteljstvo. O ti ubogo učiteljstvo! Tak mož kot Vrtovec, še dovolj krepak in popolnoma zdrav, bi storil edino to prav, da gre zopet v šolo. Čemu sedi v začasnem pokoju že toliko let in lepo uživa svojo celotno plačo? V šolo naj gre, tam je njegovo polje, kjer naj dela za narod, če ga že stvar tako veseli. Koliko je naredil dosedaj za ljudstvo, to je povedal že na shodu v Gorici, namreč nič. Če je utrujen in star, naj da mir, če pa ima še dovolj moči, naj gre lepo k svojemu šolskemu delu nazaj in tam naj skrbi, da popravi to, česar dosedaj ni storil. Če pa se v šolo več ne upa, tedaj tudi v parlament mu ni treba siliti, kajti ta služba zahteva energičnega moža, ki ima voljo in moč za narodno delo. V nobenem slučaju Vrtovcu ne kaže kadidirati — ergo lepo tiho in mirno. Sicer bi se pa čudili tudi učiteljstvu, ki bi bilo tako nerazsodno, da bi oddalo svoj glas možu, ki živi že lepo število let na račun tujega dela, svojih službujočih koleg. Torej ne bo nič g. Vrtovec — volili bomo le našega starega znanega zastopnika, našega dr. Antona Gregorčiča.

Dr. Tuma in „Edinost“. „Edinost“ je bila — od veselja vsa iz sebe, ker je dr. Tuma na socialističnem shodu v Sežani napravil par poklonov svojemu odvetniškemu kolegu dr. Gregorinu in je vsled tega polagala velik pomen dr. Tumovim izvajanjim. Radovedni smo, kaj bo „Edinost“ dr. Tumu trdila, ko izvé, kaj je dr. Tuma govoril o Gregorinu in o liberalcih na rihenberškem socialističnem shodu. Na tem shodu je namreč dr. Tuma uničevalno govoril o liberalni stranki, ki jo je označil za protiljudsko in protigospodarsko. Na medklici nekega liberalca zakaj je zapustil liberalno stranko, je odgovoril, da liberalna stranka povsod propada in da nima nobenih vspehov, razen znanih gospodarskih polomov. Dr. Tuma je nadalje rekel, da je S. L. S. upoštevanja vredna, ker je svetovna stranka. Začudenim liberalnim poslušalcem je dr. Tuma povedal, da dr. Gregorin ne bo imel nobene moči, ker bo osamljen.

Kaj pravi k temu „Edinost“?! Mi smo namreč mnenja, da je dr. Tuma v Rihenberku vendarle enkrat eno pametno povedal.

Vladna podpora. — Vlada je nakazala goriškemu deželnemu odboru znesek 49.000 K za povzdigo govedoreje v deželi. Poleg tega je nakazala vlada še znesek 2500 K za zatiranje kožnega katarja na živinskih spolovilih.

Neodvisnost je konjiček, na katerem bi radi prijahali na Dunaj liberalni kandidati posebno pa dr. Gregorin. Lepo bi to že bilo, a škoda je, da je ta konjiček prešibak za tako dolgo pot. In tako bodo morali ostati Vrtovec, Kocjančič in Gregorin lepo doma. — Beseda „neodvisnost“ se prav lepo sliši, a žalibog jo nosijo v ustih dostikrat taki, ki niso neodvisni. Znano je, da o poštenju govori največkrat tista ženska, ki bi morala o tem molčati. Tako je tudi v liberalni politiki. Naši liberalci govorijo o neodvisnosti, ker čutijo, kako so odvisni, kako so slabi. Če bi bil izvoljen n. pr. dr. Gregorin, bi moral takoj klečeplaziti in moledovati okoli vlade, da izposluje tisto $^3/_4$ milijonsko posojilo po 2% za „Trg.-obrt. zadrugo“. S tem pa bi mu vlada zamašila usta za celih 6 let. Kraški in vipavski volilci pa bodo gledali skozi prste. — Neodvisen je mož, ki ni v denarnih stiskah, ki zna dobro gospodariti. Le tak mož zna in more odločno nastopiti, če je treba. Primerjajte. Kraševci in Vipavci, v tem oziru dr. Stepančiča in dr. Gregorina! Razlika ko noč in dan! Še nekaj! „Edinost“, „Soča“ in liberalni agitatorji se nič ne izpodtikajo na tem, da kandidirajo c. kr. Reisner, c. kr. Ploj, c. kr. Spinčić, in drugi c. kr., edinole pri Stepančiču in Fonu je „c. kr.“ hudodelstvo, dasiravno sta kot sodnika že po postavi neodvisna. Upamo pa, da ni med zavednimi volilci takih oslov, ki ne izpregledajo liberalnega sleparstva. Še nekaj je čudno! Kdo se najbolj peha poleg Tomajskega Vrana za „neodvisnega“ Gregorina? C. kr. uradniki in uslužbenci in učitelji. Kako se to vjema? So pač v življenju gotove „Abhängigkeiten“, je rekel državni kancler Bethmann-Hollweg v nemškem državnem zboru.

Kaj je storil do zdaj dr. Gregorin? Na shodih govori dr. Gregorin vedno o svojem dosedanjem delovanju, ne pove pa, kaj je storil, kaj je napravil. Radi bi poznali konkretne slučaje, kjer se je posebno pokazala njegova delavnost in zmožnost. Dejanja hočemo videti, nič fraz. S frazami lahko imponira kdo v kavarni „Balkan“ v Trstu, kjer modrujejo in politikujejo „velerodoljubi“, nam ne bo. —

Svetoloucijski rojak dr. Ivan Pregelj, suplent na hrv. gimn. v Pazinu, ki je lani ob tem času na dunajski univerzi izborno napravil državni izpit iz slavistike, je te dni istotam dobro prestal državni izpit iz germanistike. — Čestitamo!

Usposobljenost za srednje šole je dobil na dunajski univerzi tudi gosp. K. Prijatelj, profesor na goriški gimnaziji. Čestitamo!

Razpisano mesto. — Na goriški gimnaziji je razpisano mesto prirodopisja kot glavni in računstva kot stranski predmet. Prošnje je vložiti pri dež. šol. svetu do 15. junija t. l.

Grozna nesreča v Vipavi. V pondeljek je divjal po Vipavski dolini vihar. Pod Gradiščem so bili kosci, ki so hiteli vsi domov izven Štefana Petrič, ki se je podal pod hrast. Nesreča je hotela, da je ravno v ta hrast treščilo in Petriča ubilo. Najbolj žalostno pa je, da se je ta nesreča pripetila ravno pred dvema porokama v njegovi hiši. Te dni sta se imeli namreč poročiti nje[illegible]hči in njegova sestra. Svatje pa [illegible] morali poprej za pogrebom pones[illegible] nega očeta.

Izgubil je nekdo skozi Gori[illegible] Kanala usnjato torbico, v kateri je [illegible] razno orodje za motocikelj. Kdor [illegible] našel, je naprošen, da jo odda v „[illegible]rodni Tiskarni“ v Gorici.

Preko 3000 reklamacij je bi[illegible] Trstu uloženih od slovenske strani.

Kolera v Benetkah. — Kako[illegible] ročajo privatniki, se je pojavilo za[illegible] čas v Benetkah več slučajev ko[illegible] Poštni uradnik Franck, ki [illegible] je mi[illegible] dni povrnil iz Benetk v Gradec, je [illegible] Gradcu za kolero umrl. Franck — [illegible] trdijo — se je v Benetkah okužil.

Prva doktorica v Trstu. Nam[illegible]ništvo v Trstu je pripoznalo zdrav[illegible] dr. Chaja Lea Kukovec rojeni Do[illegible] pravico javnega izvrševanja zdravni[illegible] prakse.

Lloydova palača v Trstu proda[illegible] magistratu. — Lloydova palača v T[illegible] je prodana magistratu. Ra[illegible]nateljs[illegible] Lloyda se pa ne preseli iz Trsta na Du[illegible]

Nevihte. — V okolici Stuttgart[illegible] Mannheima so razsajale v ponde[illegible] hude nevihte z močnimi nalivi in s[illegible] Poljski pridelki so bili popolnoma [illegible]čeni. Ptičev leži na stotine mrtvih [illegible] poljih in vrtovih. Tudi brez človeš[illegible] žrtev ni bilo.

Zaslužen mož za vinogradarst[illegible] Dne 12. t. m. umrl je v Badnu pri [illegible]naju vladni svetnik g. Herman Goe[illegible] v 74-letu svoje starosti. Ta mož je [illegible] tisti, kateremu gre pred vsem hvala, [illegible] se je po nastopu trtne uši v Avst[illegible] uvedlo sajenje ameriških trt ter ce[illegible]ljenje istih s cepiči naših domačih [illegible] On je bil tudi izumitelj zelenega ce[illegible]ljenja, kateremu se imamo posebno z[illegible] hvaliti, da se pri nas zopet vino p[illegible] deluje. Čast torej spominu velezaslu[illegible] nega moža.

Biankini suspendiran. — Pretek[illegible] teden je zaderski nadškof dr. Puliš[illegible] suspendiral za 8 dni od darovan[illegible] svete maše urednika „Narodnega Lista“ Biankinija radi pohujšanja, ki ga je d[illegible] svetnim ljudem s tem, da je podpis[illegible] skupni narodnjaški naprednjaški pr[illegible] katoliški volilni oklic.

Listnica uprave. — G. And[illegible] Klavora iz Čez Soče: Denar prej[illegible] Hvala lepa!

Mestne novice.

Sv. birmo v Gorici bo delil le[illegible] naš prevzvišeni knezo-nadškof v tem[illegible] vsporedu:

Binkoštno nedeljo: dopol[illegible] v stolnici po slovesnem pontifikalu, [illegible] se prične ob 10. uri; popoldne pa o[illegible] 5. uri v cerkvi sv. Ignacija.

Binkoštni pondeljek: d[illegible] poldne po sv. maši (ob 10. uri) v sto[illegible]nici, popoldne ob 5. uri v nadškofijs[illegible] kapelici.

V binkoštni osmini vsak dan všte[illegible] soboto v nadškofijski kapelici po s[illegible] maši, ki se prične ob 7. uri zjutraj.

Kdor bi želel v drugem gore n[illegible] omenjenemu času sprejeti sv. birmo[illegible] bode moral za to prositi pri knezo[illegible] nadškofijskem ordinarijatu.

Nadvojvoda Leopold Salvator v Gorici. — V pondeljek zvečer se je pri[illegible]peljal v Gorico nadvojvoda Leopold Salvator inšpicirat tukajšnje topničarstvo. Inšpekcija se je vršila v torek. Nadvojvoda se je odpeljal iz Gorice sinoči.

Visok obisk. Nadvojvoda Leopold Salvator si je ogledal 30. maja nadškofijske zavode v nekdanji Böckmannovi vili.

Nova kapucinska cerkev v Gori[illegible] bo blagoslovljena na binkoštno nedeljo 4. junija ob 8. uri. Nato sledi takoj prva sv[illegible] maša. Ob 10. uri istega dne pa bo slo[illegible]

esna sv. maša. Od imenovanega dne aprej se bo vršila služba božja kakor navadi v stari cerkvi. Zjutraj čez den prva sv. maša ob 5 in pol, druga 6 in pol. Ob nedeljah zjutraj kakor ej tednom še ob 10. uri, kakor je bilo preteklosti. Popoldan ob nedeljah in aznikih sv. blagoslov ob 4 in pol. lovesno posvečenje pa se bo vršilo . junija ob 8. uri.

Od tega dne bode potem med tedom še tretja sv. maša in sicer ob 8. ri zjutraj.

Mati otročjega trupla ki je bilo ložena v spovednico — aretirana. — oj čas smo poročali, da so našli v ovednici cerkve „Immacolata" v Goci škatlo v kateri je bilo povito malo te. Sedaj se je goriški policiji posrelo priti na sled storilki, in sicer ko-le: Na škatlji, v kateri je bilo mrtvo upelce so bile malo vidne črke in neke evilke. Na podlagi teh znamenj je poija dognala tovarno, ki izdaja take atlje in sicer je to tovarna Albert Kubler Dunaju. Policija je vprašala tovarno, ali poslala tako škatljo v Gorico, nakar je dognalo, da je tovarna Kubler res slala tako škatlo tvrdki z modnim in obnim blagom Ivančič in Kurinčič v rici. Seveda se je policija potem še lje zanimala za to reč in poizvedola pri tvrdki Ivančič in Kurinčič, kam oddala to škatlo. Sluga tvrdke Ivanč in Kurinčič se je spomnil, da se je škatla oddala neki ugledni družini v ci Morelli v Gorici. In tako je prišlo dan, da je ta družina odstopila to atlo 22-letni učiteljici Pavli H m e a k o v i, službujoči na Trnovem pri baridu. Orožniki so šli k njej in jo stvari izpraševali in na sodniji v Koridu je izjavila, da je ona mati v spodnici položenega deteta. Porodila da v Gorici v neki restavraciji, njen zaljivec pa da je nek učitelj s hribov. nalu nato je bila aretirana in privena v goriške zapore. Pavla Hmeljak doma iz Lokavca. Kako in kdo je sel zabojček v spovednico, ni še znano.

Nesreča. V torek je polnil steklece — pokalice v tovarni Kosovellovi ulici Morelli 30-letni Grande Donatti Vidma. Nesreča je hotela, da se mu ena pokalica v rokah razletela in mu zagnala v obraz s tako silo, da je eno oko izbila, drugo pa tako škodovala, da ne bo najbrže tudi na videl. Dobil je tudi druge poškodbe! peljali so ga v bolnišnico.

Iz goriške okolice.

g **Kojsko.** — Cerkveni shod v Kojm na praznik Vnebohoda je daleč n. Od vseh strani privré velika mnoca ljudstva na ta dan v Kojsko. Celo Štajerskega prihaja vsako leto več marjev. Njih število se pa leto za lem manjša. Obhaja se ta shod vedno slovesnejše, a tako kakor letos, menda ni še nikdar obhajal. K temu pripomogli so naši vrli Orli. Skoraj polnoevilno udeležili so se Orli briškega rožja naše slovesnosti. Krasno je bilo deti pred in za duhovščino pri procedolgo vrsto krepkih mladeničev, ki se sukali kakor izurjeni večletni tevadci na poveljevanje svojih načelnisv. Vseh skupaj gotovo je bilo čez sto petdeset.

Pa tudi naših sokolov ne smem zabiti, kajti tudi oni so se skazali kot divjaki. Medtem, ko se je procesija časi pomikala proti sv. Križu, in so prepevale sv. pesmi in so duhovni sv. evangelje, tedaj med najsvetejšim opravilom so z godbo naznanjali m udeležencem pri procesiji, da grejo, se ne motim, v Bilje k plesu. Če ni motenje verskih in cerkvenih opravil, em ne vem, ali je še kaj? Ko bi c. kr žništvo o tem kaj poizvedovalo, bi bilo prav. Ni treba, da je človek pobožen in krščanskega mišljenja; dovolj, če ima znamenje poštenosti, mora obsoditi postopanje zdivjanih sokolov. Kar ti ljudje počenjajo, ni več človeško ampak s..... ko. Pa kaj hočemo pričakovati od ljudi, ki pravijo: „Me mora hudič vzet, preden pojdem v cerkev". Tako se je baje eden izmed sokolskih godcev izrazil. Sokol je sokolu podoben; torej so gotovo tudi drugi takih nazorov, kakor ta.

Popoldne po blagoslovu priredilo je naše Kat. s. i. dr. prvo veselico z lastnimi močmi, izvzemši ene iz Št. Prjana, ki nas je rešila iz velike zadrege, v katero nas je bil pripravil tovariš, ki je pa pravočasno pokazal svojo barvo. Mladeniču izrekamo za pomoč najtoplejšo zahvalo. (Konec pride.)

g **Na Binkošti** bo v Solkanu na vrtu gosp. Ant. Mozetiča velik koncert z vojaško godbo, v mraku pa se bodo spuščali krasni umetni ogniji, ki bodo nekaj izrednega. Pyrotehniško predstavo oskrbi g. Ferd. Makuc. Opozarjamo!

g **Kozana.** — Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Kozani - Vipolžah bo na binkoštni pondeljek, dne 5. junija po večernicah v duhovnišču v Kozani. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje računa leta 1910. 3. Volitev nekaterih članov načelstva in volitev nadzorstva. 4. Slučajnosti. — Kmečka hranilnica in posojilnica v Kozani Vipolžah je imela v letu 1910 prometa K. 110.317·68. — Vložilo se je 32.113 K 50 vin., dvignilo 6.317 K 58 vin. Stanje vlog koncem leta 38.936 K 60 vin. — Posojil se je dalo 18.780 K, vrnilo 7.538 K 50 vin. Stanje posojil koncem l. 35 151 K 50 vin. Čistega dobička je bilo 434 K 08. — Rezervni zalog koncem l. 630 K 11 vin.

Vabilo g k rednemu občnemu zboru „Hranilnice in posojilnice v Dornbergu", ki se bode vršil v pondeljek dne 5. junija 1911 ob 3. uri in pol popoludne v posojilnični dvorani. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva; 2. volitev načelstva in nadzorstva; 3. razni predlogi. — Odbor.

g **Vina** je v nekaterih dornberških kleteh še. Vino je izvrstno. Oglasiti se je pri županstvu.

Iz ajdovskega okraja.

a **Smrtna kosa.** V Rihenbergu je umrla v pondeljek zjutraj gospa Frančiška P a v l i c a roj. Ličen v 75. letu svoje starosti, soproga g. župana Josipa P a v l i c a in mati veleč. g. dr. Andreja P a v l i c a, semeniškega profesorja v Gorici. Bolehala je uže dolga časa, dokler je ni angelj smrti poljubil v pondeljek predpoludne potem, ko je bila z Bogom spravljena. Pokojnica je bila uzorna in dobra krščanska mati. Pogreb je bil včeraj popoludne ob 3. urah. Udeležba pri pogrebu je bila nenavadno velika. Pogreba so se udeležili šolski otroci pod vodstvom učiteljskega osobja. Nenavadno veliko je bilo število pogrebcev obojega spola, domačinov in tujcev, ki so prišli iz raznih strani izkazat pokojnici zadnjo čast, posebno iz Gorice je prišlo k pogrebu mnogo ljudi, med njimi prav lepo število članic društva „Skalnica". Med odličnimi osebami smo videli pri pogrebu tudi sledeče gospode: študijskega podravnatelja centr. semeništča monsg. dr. Brumata, semeniške profesorje dr. Žigona, dr. Ujčić-a, dr. Ličen-a in dr. Srebernič-a, semeniškega ekonoma Stepančiča, mirenskega župnika Rojica in župnika od Sv. Lucije Fabijana, okr. šol. nadzornika Finžger-ja itd. itd. Sprevod je vodil preč. g. župnik Štrancar ob azistenci šestih duhovnikov in bogoslovcev. Pred hišo in na pokopališču je zapel domači mešani pevski zbor prav ubrano dve ganljivi žalostinki. — Gospodu županu, veleč. gospodu profesorju in vsem gg. sinovom in hčeram naše iskreno sožalje! Pokojnici: Večni mir!

a **Iz Rihenberga.** — Shod so imeli pri nas soc. demokrati. Govorila sta Tuma in Kopač. Na shodu je bilo nekaj naših volilcev, nekaj pa liberalcev. Liberalcem je dopadlo govorjenje teh dveh gospodov, bolj kakor Gregorinovo. Kopač je govoril o kmetijstvu, ker je videl, da smo vsi od modre galice umazani. Če bi bili železničarji, nam bi govoril o železnicah. Nekateri liberalci so rekli: Raje bomo volili Kopača kakor Gregorina. — Nekateri „napredni" so v nedeljo pridno agitirali z „Edinostjo" v roki. Cele kupe so jih imeli. Seveda, Gregorin zna trosit „Edinost" po deželi. No, kar nas je pametnih — in da nas je večina, pokaže 13. junij — ne bomo volili advokata Gregorina in Kopača demokrata, ampak našega Stepančiča.

Sv. Križ Cesta. — (K r i ž a n i i n dr. G r e g o r i n.) Križani ne bomo volili dr. Gregorina, ker je mečkal pri prvih korakih, storjenih za premestitev c. kr. uradov iz Ajdov. v Sv. Križ oziroma na Cesto. Sam Medveščček (ali kriški križ, Piro) je rekel, ker ni bilo dolgo časa od Gregorina nobenega odgovora: „Pa res. Kaj mečka tako dolgo, da še sedaj ne odgovori!" No, danes nam pa ta Piro vsiljuje in ponuja kakor kramar pokvarjeno robo tega tržaškega advokata. Stvar glede premestitve uradov je zavlekel in ž njo mečkal. S tem seveda se ni Ajdovcem zameril! Potem pa še pravi v svojem popravku, da ni dobil nobenega nadaljnega odgovora, niti naloga od strani starešinstva! Ni čuda, da smo Križani izgubili vse zaupanje vanj in da nismo niti več mislili takemu počasnemu advokatu še kaj poveriti! Tudi sam tajnik ga ni več potem priporočal za posredovalca. Najbrže je uvidel, da ta ni na naši strani. Zato pa naj gre po plačilo in po glasove v Ajdovščino, a nikdar k nam. Križani in sploh Vipavci, ne dajte niti enega glasu temu počasnemu advokatu, ki bi Vas, ako bi bil izvoljen, tako zastopal, kakor je nas v naši zadevi kot advokat. Vsi kakor en mož volimo g. dr. Stepančiča, ki je že pokazal v dejanju, da mu je res mar za blagor našega kmečkega ljudstva!

a **V nedeljo popoldne** je bil v novosezidanem poslopju vinarske zadruge v Dobravljah javen shod, katerega je sklical mizarski mojster Ivan Rustja. Udeležba je bila obilna iz bližnjih občin, Skrilje, Dobravlje, Velike Žablje, Kamnje. Predsednik Vin. zadruge, trgovec A. Vrčon, in tajnik zadruge, učitelj I. Mrmolja sta dokazovala potrebo popolne postaje na sedanjem postajališču Dobravlje vip. železnice. Celo za občino Kamnje bi bila postaja Dobravlje 'priložnejša kakor postaja Kamnje na Logu. Sprejela se je soglasno resolucija, ki zahteva ustanovitev postaje Dobravlje. Resolucija se izroči drž. poslancu, ki bo zastopal ta okraj. Hoteli so tudi govoriti o drž. zborskih volitvah, pa so se ljudje razšli.

Iz kanalskega okraja.

kl **Volivni shod** s e b o v r š i l v n e d e l j o d n e 1 1. j u n i j a v K a n a l u v ž u p n i š č u. S k l i c u j e g a S. L. S.

kl **Lokovec.** — Dragi „Prim. List"! Sprejmi v svoj predalček skromen dopis, da z okorno roko opišem lokovške razmere.

V zadnjem „Primorcu" se je neka „mrklca" spravila na našega preč. g. kurata, organista in cerkvene pevke. Pravi, da je bil neko nedeljo pri sv. maši in da je slišal, kako je naš preč. g. kurat psoval liberalce. Tudi jaz sem bil pri sv. maši, pa nisem nič slišal, da bi g. kurat kaj od liberalcev govoril, pač pa sem slišal pridigo, kaki so lažnjivci. Pa ne da bi bili liberalci taki! Ne verjamem!

Pravi, da ni bila ta pridiga izjema, marveč da so vse take. O počasi, dragi „kulturonosec"! koliko pridig si ti že slišal! — Mislim, da jih nekaj ostane. Če bi ti poslušal pridige našega preč. g. kurata, bi bil mogoče drugačen človek. Pravi, da napada fante in dekleta, „da so preveč nobel", da pa svojih cerkvenih pevk in organista ne vidi. Seveda tudi teh ne moreš preloviti. Kar pa čveka o organistu, da je mučitelj harmonija, naj lepo molči. Kdo je mučitelj, bi lahko jaz javnosti sporočil. Ali ni to mučeniško, da stavi nek učitelj šolske otroke na ojstro poleno klečat? Zato imamo dokaze! Ubogi otroci morajo na polenu klečati, on se pa hudomušno smeje in pase svoje oči nad ubogim malim mučenikom! Vprašam drago slovensko ljudstvo: Ali smo še pod vlado mogočnih tiranskih rimskih cesarjev Dioklecijana, Nerona itd.? Pač pa smo pod avstrijsko vlado, smo v 20 stoletju, stoletju napredka, ko se povsod skrbi s postavami in se dela za varstvo in vzgojo mladine. Slovenski kmet, ki plačuješ učitelja s svojimi krvavimi žulji in potnimi sragami, ki bi moral tvoje otroke vzgojevati na podlagi nravno verske vzgoje, kakor veleva šolska in učna postava, postavlja otroke na ostro poleno klečat.

Vprašam c. kr. okr. šolski svet: ali veleva tako § 82. šolskega in učnega reda? Ali so take kazni spodobne za otroke?!

kl **Nesreča.** — Posestnik Josip Kodelja, star 72 let, se je podal v pondeljek na senik po seno. Pri tej priliki je tako nesrečno padel s senika, da se je močno poškodoval na glavi in so ga morali zaradi tega prepeljati v goriško bolnišnico usmiljenih bratov.

kl **Vabilo** na redni občni zbor „Hranilnice in posojilnice" v Čepovanu, registr. zadr. z neomejeno zavezo, ki bode dne 11. junija 1911 ob 4. uri pop. v uradnem prostoru (župnišče). Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1910. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Poročilo o izvršeni reviziji. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi načelstvo.

Iz tolminskega okraja.

t **S Tolminskega.** — Dragi prijatelj Vrtovec! Dolgo sem čakal na Tvoj odgovor, pa do danes ga nisem prejel; ker se bojim, da bi pri sedanjih velikih opravilih in skrbeh, katere Ti niti spati ne pustijo, moje pismo ostalo neprečitano, pošljem Ti je tem potom. Odkar si zopet kandidat, si se ves spremenil, skoraj Te več ne poznam, zdi se, da živiš v četrti dimenziji. Tudi je treba kandidatu varčevati pri znamkah, ker drugače bi lehko zmanjkalo za podplate in cerengo, ker iz Tolmina na Bovško, iz Bovškega na Cerkljansko, iz Cerkljanskega na Banjško planoto, je presneto dolga rajža in pa draga cerenga. Državnozborski kandidat res ne more bos in s praznim želodcem okoli vrtati, zato Ti prav nič ne zamerim, da si znamko prihranil.

Hudo mi je pa to, ker ljudje pravijo, da le luknje v vodo, vrtaš, in da ne boš nikdar izvrtal luknje do stola drž. poslanca, ker Tvoj razum je predebel in pamet pa prekratka. Svet je dandanes tako hudoben, da že priprost kmet prav pošteno potegne kandidata, posebno pa, če je učitelj, kateri pri najboljšem zdravju vleče penzijo, katero mora kmet plačevati.

Pravijo tudi, da se Ti od velikega napora in letanja iz kraja v kraj v tej vročini že možgani kisajo, zato bodi previden, dragi prijatelj, da se Ti popolnoma ne skisajo. Znamenja so že tukaj, ker se pri svoji agitaciji celo na nad-

škofa sklicuješ in hočeš z njegovo pomočjo zlezti na poslaniški stolec. Bodi previden. Skisanih možganov niti pes ne mara, če so tudi od kandidata za državni zbor. —

Dragi! 25 let si se že trudil za to nehvaležno ljudstvo in od njega nimaš drugega kakor vilo „Sad truda“, zato ostani naprej le vojaški liferant. Kadar Te pa državnozborski komarji nadlegujejo, stisni harmoniko pod pazduho, mahni jo v Tvoj vzorni vrt tam blizu Soče, v kateri si tudi lehko glavo ohladiš, in v senci Tvojih dreves nategni harmoniko, da bo dala od sebe glas, kateri se bo slišal v Krnsko vas. S tem bo Tebi in Tvojim sosedom vstreženo. Poslušaj moj prijateljski svet, drugače Ti bodo poredni Tolminci 13. junija zagodli:

Oh zdaj pa nikdar, nikdar več,
poslanstvo preč že preč.

Da si mi zdrav! Tvoj Veselko.

t **Iz Tolmina.** — Dan državnozborskih volitev se vedno bolj bliža. 13. junija dobi domišljavi kandidat Vrtovec lekcijo, katero zasluži. Zavedni volilci mu bodo z glasovnicami odločno povedali, da ne marajo za njegovo vrtanje. Vrtovec se je usiljeval in se naposled sam postavil za kandidata, ker se mu nikdo ni upal ugovarjati. Toliko je tedaj za enkrat že prevrtal, da je dosegel visoko čast državnozborskega kandidata — „sad truda“ — kar mu še privoščimo — a dalje ne bo šlo. Mož misli, da si s svojim „delovanjem“ še ni dovolj napolnil svojih žepov in je dobil skomine še po poslanskih dijetah — katere pa bo moral — oh kako težko — prepustiti drugemu.

s **Umrl je** dne 23. pret. m. v Utovljah posestnik Anton Jogan v 83. letu svoje starosti; bil je najstarejši mož naše občine, ter zvest pristaš S. L. S. Udeležil se je vseh volitev ter volil naše kandidate. Svetila mu večna luč! —

t **Ponikve.** — Velecenjeni gospod urednik! Zopet vam pošljem nekaj gradiva za „Primorski List“, dolgo ni bilo nobenega glasu iz naše občine. Sicer posebnih novic nismo doživeli v tem letu Vsake malenkosti pa ne obešamo na veliki zvon. Bližajo se državnozborske volitve. Naši liberalci bi radi šli na agitacijo, pa kako, ker z Vrtovcem niso zadovoljni, kljub temu, da se je sam Vrtovec izrazil, da on ne bo hodil na Dunaj se mastit, marveč da bo tam skromno živel in da bo v zbornici ves gorel za svoje volilce! In vendar ga ne bodo volili s simpatijo! V naši občini upajo liberalci pri volitvah napredovati in sicer zato, ker Ponikve nimajo uže četrto leto duhovnika, češ, pri prejšnjih volitvah je agitiral duhovnik, a sedaj bodo nekateri doma ostali, drugi pa bodo pristopili v naše vrste. Tako upajo naši liberalci. Ali se bodo izpolnile njih želje? To se ne sme zgoditi! Volilci možje in mladeniči! Pokažimo našim liberalcem, da kakor sedaj, tako tudi pri nobenih volitvah nismo šli po nobenem uplivu na volišče. Pokažimo, da še ljubimo naše poslance in učenike! Obžalovati pa more vsak dobromisleči človek, da se zaradi par brezbožnežev jemlje ugled vsem duhovljanom!

Iz komenskega okraja.

km **Iz Temnice.** Veseli nas, da so se tudi Renčani zopet zbudili, prijeli za orodje in da so pričeli popravljati še oni del poti od hriba proti Žigonom, ki nam bo omogočil, da se bomo čim prej mogli posluževati te za nas in bližnje vasi tako važne poti.

Poprašali smo Renčane kaj jih je zbudilo? Odgovor je bil, pravijo, da je bil Vaš poslanec dr. Štepančič na namestništvu, na glavarstvu, ter pri renškem županu in ni dal miru, dokler nismo z delom pričeli.

Mi smo vzeli z veseljem v vednost to požertvovalnost našega rojaka dr. Stepančiča, kojemu se imamo edino zahvaliti, da dobimo zaželjeno najkrajšo pot med Gorico in Gorjanskem, za kojo se je on vže kot dijak zanimal.

Pravijo, da nas obišče kmalu dr. Gregorin in da nam hoče tudi — à la dr. Tuma — nekaj popridgati ter dokazovati, da je vera nepotrebna. Prav za prav rabi on baje neko bolj lepo obliko da bi dosegel svoj namen, toda mi dobro vemo, da volk ostane volk tudi če ima ovčjo kožo. Povemo kar naprej, da se ne damo premotiti in da smatramo direktno za neko veliko drznost, da se usiljuje dr. Gregorin celo v rojstni vasi odn. občini našega ljubljenega rojaka dr. Stepančič-a. To nas bo le spodbujalo, da bomo še kompaknejše dne 13. junija vsi kakor en mož zanj glasovali.

Dr. Gregorin nam nima ničesar za povedati, ker ni za nas prav nič naredil. Škoda je torej za pot — naj le ostane v Trstu.

Po Krasu se širi glas, da je naš poslanec dr. Stepančič vendar izposloval, vkljub vsem obstoječim razmeram, da se čimprej izplača prositeljem, ki so vže izboljšali kraške pašnike, vsaj znesek 1000 K, dalje da se popravi nevarni „ovink pod Dutovlji“, da se napravi toli potrebna cestna zveza med Gorjanskem čez Brestovico do Jamelj in tudi neka druga pot, menda Volčjigrad-Gorjansko. Prosimo slavno uredništvo, da poizve v koliko je ta glas istinit. Dal Bog, da bi bil. Naš kandidat dr. Stepančič bi si s tem postavil novo stopinjo do zmage dne 13. junija, kajti mi Kraševci hočemo „fatti e non ciacole“ à la Gregorin, ki nima po 3 letnem poslanstvu prav nič kaj za pokazati.

km **Veliki Dol.** — V četrtek dne 25. t. m. so prišli tudi k nam mešetarit socialni demokratje, seveda prišlo jih je okoli 40 in že prej so obljubili, ko so vreli iz vseh kraških vasi k nam, kot se pripoveduje, da bodo vse pretepli, ako ne bo šlo kot oni hočejo.

Ker niso socijalni demokratje hoteli izvoliti predsednika shodu, ki naj bi vodil red, so ga naši odločno zahtevali. A kaj so oni napravili? Takoj se je eden izmed njih s pestmi vrgel na našega č. gosp. vikarja in drugi junaki za njim. Seveda naši možje so se postavili v bran. Občna razburjenost je zavladala, ko je ljudstvo videlo, da si upajo ti suroveži ravno tisto osebo napadati, ki neumorno deluje za dušno in telesno blagostanje vseh vaščanov. Ako bi njega ne bilo, ne bi imeli hranilnice in posojilnice, ne zavarovalnice za živino, ne čipkarske šole, ki prinaša letno na tisoče kron v našo vas. In ta stranka, čigar pristaši si upajo surovo napadati tako zaslužno osebo, pravijo, da bodo koristili ljudstvu. — Ni pa ostalo pri tem. Ko so že nekateri odšli, zaprli so nasprotniki vrata od dvorišča, na katerem se je vršilo zborovanje in nekateri naši pristaši bi kmalu postali žrtve teh surovežov, ako niso pravočasno prišli še drugi možje na pomoč. In kak očitek je še vrgel dr. Šolar, voditelj te „krasne“ družbe g. vikarju za plačilo, ker je bil napaden. Rekel mu je, da je brezčastnež, tako da se je moral vsak količkaj pošten človek nad tem zgražati. Ko je videl, da so bili vsi naši možje brez par žalostnih izjem, kot skala edini, skušal je ta doktor posamezno kaj doseči. Tako je stopil k nekemu možu in mu rekel: Poglejte, Vaš far zasluži več v pol uri kot jaz v celem dnevu in nič ne dela; a mož mu je odgovoril: Ako je tako, gosp. doktor, zakaj niste šel tudi Vi za farja, da bi se Vam tako imenitno godilo, ne pa lovite in mamite ljudi okoli. — Da so take ljudi mladi in stari, možje in žene z veseljem odslovili iz vasi, to si lahko vsak predstavlja. Ko so ponujali otrokom 20 kron, ako spregovorijo le eno besedo, ki jim bodo ukazali, so odvrnili: Le imejte vaše krone, da si vkupite nebesa, kot ste poprej pravili.

km **S Krasa.** — V zadnji štev. smo obljubili, da hočemo nekoliko natančneje razkriti vsem treznomislečim s kakimi pripomočki skušajo socialno-demokratični agitatorji zmamiti volivce, da bi oddali pri volitvi glasove njih kandidatu g. Kopaču, ki je, kot poroča tudi „Edinost“, ravno povzročil z nerednimi štrajki, da je padla cvetoča kamenoseška obrt v Nabrežini. To je javna tajnost in vsem delavcem dobro znana. Človek se začuden vpraša, kako je mogoče, da se delavci vendar še družijo s tem „zaslužnim“ možem. Vzrok tiči v terorizmu nekaterih fanatikov, ki hočejo vsako njim nasprotno gibanje med delavstvom siloma zatreti in drugič v lažeh, s katerimi skušajo omamiti ljudstvo na volivnih shodih, da ne bi vedelo, kake cilje imajo oni in njih stranka. Resnici na ljubo hočemo tukaj razkrinkati nekaj njih trditev in namenov, ki bi prinesli med ljudstvo, ako bi se izvršili, le še večje uboštvo in sovraštvo. — I. Oni zahtevajo odpravo vseh davkov in carin. To pa izprevidi lahko vsak človek, da ni mogoče. Kot vsak človek, vsaka občina, tako mora imeti tudi država svoje dohodke. Mogoče je le, da se davki pravičnejše razdelijo in to zahtevo ima tudi Sl. Ljudska Stranka v svojem programu. — II. Oni pravijo, da naj se povzdigne splošno gospodarstvo med ljudstvom, ustanavljajo naj se zadruge, konsumna društva itd. Te besede so zelo lepe, samo da delajo oni pri nas ravno nasprotno. Zakaj? Zato, ker se razumejo kot zajec na boben, kaj kmetu koristi. Tako so trdili na shodih, da ni mogel naš kmet kaj bolj neumnega napraviti, kot da je začel saditi trte. Saj trta najmanj nese, sadi naj se raje fižol in krompir. Nekje mu je nek mož odgovoril: več so vredne moje trte, kot da bi mi ti delal, odkar si živ in dokler boš živ. Vsi njihovi pristaši bi pa morali sedaj trte porezati in fižol saditi, ker jim že tako po pasje sledijo. Zanimivo je tudi, da se norčujejo iz zavarovalnic za živino in posojilnic, ki tako blagonosno delujejo med ljudstvom. — III. Oni pravijo, da je lastnina rop. Kar si si ti pridelal in prislužil, to ni tvoje, ampak od vseh. Vsak ti lahko vzame. Torej če si ti posodil meni 100 kron, nisem jih dolžan vrniti. — IV. Oni zabavljajo črez naše poslance in črez puške, bojne ladije in kanone. Res, to je nekaj hudega, ker se države ena proti drugi oborožujejo in tlačijo tako ljudstvo v uboštvo. Ali kdo je tega kriv? Ali ne brezverske ideje, ki vladajo med svetom in pravijo moč je pravica, in silijo, da se mora vsaki hote ali nehote ustavljati v bran, če noče, da mu vse vzamejo. — V. Kdo je pa tisti, ki širi te ideje in sploh brezverstvo med ljudstvom. To so zopet oni socialni demokratje. Na nekem shodu so trdili, ali bi ne bilo dobro, da bi se tudi pri nas cerkve posule in zapodile usmiljene sestre in bratje iz bolnišnic in drugih dobrodelnih zavodov. Nebesa se vkupijo z denarjem. Kristus je bil tudi socialist in je hodil okoli kmetov na štalce spat. Sploh pa poglejmo, kaj je rekel njih prvi voditelj na Nemškem 31. dec. 1881: Mi hočemo popolno brezverstvo. Tukaj vidite, katoliški možje, da je naša sveta dolžnost, da ne volite takega moža, ki vam hoče najdražje ukrasti. — VI. Oni so izdajalci naroda, ko trdijo: kaj nam mari, ali smo Slovenci ali Lahi ali Nemci, samo da imamo trebuh poln.

Te vrstice so dovolj, da vsak kraški volilec vidi, da je edin mož, ki je zmožen kraškemu ljudstvu pomagati dr. H. Stepančič, o katerem sami socialni demokratje pravijo, da je pošten in delaven mož; take potrebujemo, ne pa hujskače, ki nam pridejo pravit, da n hočejo pomagati vsakih deset let, rabijo naše glasove.

km **Iz Gabrovice.** — Čas bi bi da bi naš krčmar Janez nehal gost njegovim gramofonom. Vsako nedeljo popoldanski službi božji, plešejo in n brusijo po pesku na dvorišču n deniči in dekleta! To ni lepo. Pa škodljivo je žepu in zdravju. Pamet žamet!

km **Tatovi v Lipi.** V petek v čer so se pojavili tatovi v naši ob in poskušali srečo na dveh krajih šoli. A posebne sreče niso imeli. Le kaj malenkosti so odnesli. Sveče so pili že v Temnici pri Trgovcu Tram žu. O uzmovičih ni sledu.

Iz sežanskega okraj

s **Iz Auberja.** — Skrajni čas da se tudi jaz enkrat oglasim in da kažem, da kadar se gre za korist mačih vasi, se tudi mi Auberci Ponikovci ne vstrašimo nobe terorizma. — Kaj je posledica n brezpotrebnih domačih prepirov in slepe zagrizenosti? Niti toli pot poti čez Ponikve do mosta „pri nam naši dobri sosedje ne privoš Naši poslanci pa ne morda dr. Gre rin — izposlovali so za popravo n dene poti od dežele 900 K in 350 od države pa 5000 K podpore, vsled kljubovanja komenskega pose pa sežanskega cestnega od cela zadeva ne pride v pravi tok i velika nevarnost, da se bo lovila vkljub temu, da so dovoljene tako znatne podpore in vkljub temu sta dežela in država spoznali va nameravane poti — in sicer vsled opravičene renitence do faktorjev.

Kdo je v prvi vrsti vsemu kriv? Nobeden drugi nego s „klin njem“ v krčmi izvoljeni načelnik cest odbora sežanskega, Josip Milič, t. j. o kojem ni niti vredno da se govo

Gospod Maks Ukmar iz Avb bivši podnačelnik cestnega odbora žanskega, se je pošteno trudil, da b nameravana pot popravila, toda po ko sta se sprla z Josipom Milič, tudi on nikakega upliva več.

Za vasi: Avber, Poni Godnje, Dobravlje, Ka Štorje in druge bi bila ta cesta zveza s postajo Štanjel-Kobdilj, zveza z vsemi vipavskimi in ko skimi cestami in bi vezala tudi v krajši črti državno cesto od vasi čez vasi Kazlje-Dobravlje-Auber i nikve do skladovne ceste, ki vod Koprive proti Štanjelu.

Ni mogoče razumeti, kako m nekakšni možakarji kljubovati takš trebni zvezi. Med temi je baje tudi pan v Štorjah in še nekateri drugi staši Gregorinove stranke.

No, Maks Ukmar menda ni Gregorinov pristaš, kajti saj je ve pravil, da ne more pozabiti račun terega mu je bil poslal, ko ga je v tej zadevi leta 1908 za en vprašal.

Avberci, Ponikovci, Do veljci, Kazeljci, Štorci ja dam en dober svet, ako hočete p vašega cilja! Zvedel sem namreč čajno, da se dež. odbornik in se kandidat za državni zbor dr. Stepa vže delj časa jako zanima za go pot in da si jo je tudi, idoč pe Štorij do Štanjela, ogledal. Seda čas, ako si hočete biti del njegove naklonjenosti! Id njemu, priporočite se mu, naj skrbi se izpolnijo Vaše opravičene želje enem pa otresite se njego nasprotnikov, ker delajo Vašo škodo in Vas slepijo, da mogli spregledati. Jeli morda Š pod liberalnim županom kaj na

o? Kaj še, nobena vas tako ne na-
uje, kakor ta, vse je nekam iz-
gano in obupano! Uzrok k
u je pomankanje verskega prepri-
ja, za koje se bojuje Stepačiče-
stranka.

s **Iz Sežane.** — V pondeljek je
rl tukaj občinski tajnik sežanski g.
stja. — Naj v m. p.!

s **S Krasa.** (Kraški liberalci
nekdaj Portugalci.) — Bilo
pred več leti, ko je v neki mali du-
vniji služboval ugleden duhovnik. Vsa
hovnija bila je zanj kot en mož.

Pa glejte, prišlo je par bratov
ujine, pa ne posebno od daleč,
čez avstrijsko mejo ni bil no-
— in kaj se je zgodilo? Zasejala
v duhovnijo liberalno-socijalno seme
s tem — razdor in razpor! Da, da,
va sta začetnika, satana v tej du-
vniji! Zato kazen nad vaju!

Bile so volitve za državni zbor. Kot
na tekala sta okrog, netila prepir in
raštvo. Pridobila sta si še par po-
gačev-kričačev, in hajd po „gospodu“

„Šumela je „Soča“ umazana,
liberalni vriskal pa je mob“.

Podtikali so dotičnemu vzornemu
hovniku stvari, kojih povedati se
i poštenemu Krašovcu.

„Tákrat že ta par je znal,
kam težil bo Portugal!!“

Čujte! Bilo je nekega večera o vo-
h, ko se je vračal sosedni duhovnik
vojim cerkvenikom v spremstvu do-
ega „gospoda“ domov. V hiši ob
i bilo je par takih kampjonov, novo-
enih liberalcev. Ko zagleda eden „teh“
ovnika, namrdne svojemu tovarišu
ga pomenljivo pogleda. Razumel
je ta. — „Dajmo“, oglasilo se
otlo iz poslednjega. Gospodinja, ki
ula to posvetovanje, opozorila je go-
da, naj se varujeta. Ta pa je odvrnil
hljaje: „Saj nismo zajci, še teh se
sme pobijati brez lovskega lista!“
mel prav!

Drugi slučaj iz istega gnjezda. Mi-
župnišča gre trojica pijanih liberal-
„Saj ga ni še doma“, pravi prvi,
je na shod v K.“. „Pojdimo po cesti,
omo srečali“, odvrne drugi. Tretji
e molčal in se opotekal. „Veš kaj,
nocoj ga pa natepemo, tega h.....
da se bo na nas spominjal.“

„Če kdó se pobov teh bi bal,
tu bil bi zdaj že Portugal!“

„Gospod“ poslušal je to modrova-
v oknu; in ko je drugi dan „prijel“
nega junaka, „če se upa nanj“, po-
il je ta kot smrkovi paglavec. Ali
!

„Zato pogum, ti kraški mož,
če kaže tak ti „favček“ nož,
kar cunjo mrzlo vzem' v rokó,
ohlad' mu vročo ž njo glavó!

Če reče potlej pa še kaj,
kar dol z besedo mu jih daj;
poguma nima liberal'c,
boji se kot v bržotah zaj'c!

V bržote sil' ti Gregorin,
ta vbog' tržaški mož-trpin,
slepi štanjélskih kmetov broj,
kazoč svoj advokatski znoj.

Obriši z listkom mu glavó,
na list napiši vrsto to:
Štepančič naš je kandidat,
ped no, Tržačan, ped no spat!“

Stari Krašovec.

s **Dutovlje.** — Ozirom na moj do-
ki je bil objavljen v vašem cenje-
listu v štev. 21., naznanjam, da
bil slabo informiran v zadevi na-
učitelja. On je bil namreč pri sta-
ski volitvi kandidat obeh strank in
r tak je volil kandidate obeh strank.
je bil izvoljen za obč. starešina z
oddanimi glasovi. S tem naj bo
zadnje poročilo popravljeno. Sedaj
vložili proti volitvam utok.

Dopisnik.

s **Iz Skopega.** — Radi razžaljenja
je bil obsojen na 7 dnevni zapor
Gulič (po domače Gasarjev), ker
se je zoperstavljal železniškim sprevod-
nikom in postajenačelniku, ko so le-ti
opravlja li službo. Ta človek je hud libera-
lec. Pametneje bi storil, da bi bolj skrbel
za ženo in otroke.

s **S Krasa.** — Po Krasu prirejajo
shode socijalni demokratje nedeljo za
nedeljo. Kar po dva in dva letajo od
vasi do vasi ter agitirajo za Kopača-
Gregorina! Svoje govorance vrtijo po-
vsod proti vojaštvu, proti veri, proti Sv.
Očetu, proti duhovnikom itd., vmes pa
v enomer vpletajo, da so tudi oni kri-
stjani, da verujejo v Jezusa Kristusa,
da hodijo k spovedi, k maši itd.

Na vse pretveze hvalijo in povzdi-
gujejo Fererja, kot mučenika!... tedaj
revolucijo in anarhijo!... Lepi kristjani!

Kaj pa je bil Ferer, kaj je delal?
o tem molčijo. Kaj so na Španskem
Fererci ugan ali, kako so cerkve in sa-
mostane podirali, duhovnike in druge
ljudi klali, cele trume otrok, v kapeli
zbrane, sežigali, cerkveno premoženje
oropali itd. o tem tudi molčijo. Tudi
molčijo lepo, kako je sam Ferer pisal:
„Želim začeti revolucijo!“.
„Lastnina izvira iz ropa, vera
je grozna laž; ni Boga, ni Kri-
stusa, po smrti ni več drugega
življenja. Vsi kralji so poša-
sti, ki bijih bilo treba vreči s
prestola. Pri bodoči revoluciji
moramo srednje stanove uni-
čiti... odpraviti moramo po-
stave, menihe, redovnice in du-
hovnike izgnati, uradnike po-
biti, cerkve podreti, denar v
bankah pobrati zase... Živela
revolucija!“

In če je kedo hotel kaj omeniti, so
hitro drugače zasuknili in hiteli naprej.
Govorili so dalje, da duhovniki dražijo
ženske v spovednicah za časa volitev,
da je ljudstvo nerazumno itd.

Trdili so in močno povdarjali, da
tudi pri nas mora priti do francoskih
in španskih razmer, če ne zdaj, pa v
kratkem!...

Kaj so vse o duhovnikih lažnjivo
blatili, ni treba govoriti. Med drugim so
zatrjevali, da je sv. Oče iz Rima pisal,
naj se duhovniki ne vtikajo v volitve!
Kedaj je to sv. Oče pisal in povedal?!
Duhovniki ne vedó o tem nič.

Pač pa je znano, kaj so sv. Oče
rekli nekemu duhovniku, ko so bili še
patrijarh v Benetkah. Na ulici srečajo
duhovnika, ki naglo naprej hiti. Kam pa,
tako naglo? ga prašajo. Je sedem ur,
moram hitro, da bom maševal. „O ne,
mu odgovoré patrijarh, ravno ob tej uri
bodo volitve, pojdite poprej volit, te se
mudi, za mašo imate potem čas!“

Toraj samo draženje ljudstva in
pesek v oči!

s **Iz Tomaja.** — V Grahovembrdu
in v Utovljah so ljudje zelo razbur-
jeni, da se je pustil njih vrli župan
Vran kontumacirati pri okr. sodniji v
Sežani za 300 K.

Mislili smo, da razume naš župan
vsaj juristerije nekoliko več kot poli-
tike, ali varali smo se. Menda se ra-
zume obeh enako t. j. kot mačka na
boben. Veste, kako se pere sedaj ta
brumni mož. Pravi, da saj je zamudil
samo dve minuti (saj zadostuje tudi
ena sama) in da zaradi tega bi se ne bil
smel kontumacirati, sicer da pa župan-
stvo odn. občino Tomaj cela zadeva nič
ne briga in da bodo morali edino le
posestniki iz Grahovega brda vse plačati.
No, lepa bi bila ta! Mi naj plačamo mate-
rielno ne obstoječi dolg le zaradi ne-
marnosti našega župana. Mi mu pa po-
vemo, da bo moral on vse plačati,
kajti njegova sveta in zakonita dolž-
nost je bila, da nas vestno zastopa. Da
se ni dal kontumacirati, bi bila ne-
opravičena tožba od sodnika zavrnjena
in posestniki iz Grahovega brda bi bili
popolnoma prosti. Sicer naj si zapomni
pa župan Vran in vsi tomajski obči-
narji, da je obsojena občina Tomaj in
da le ona bo po županovi krivdi ek-
sekutirana, ako ne plača zneska 300 K
s prip., na katere se glasi sodba. — O
presneta Vranova politika, kakšno škodo
si ti občini nakopala! — Kraševci ne
poslušajte takšnega politikerja, ki je
po nemarnosti oškodoval nedolžno ob-
čino in ki hoče oškodovati cel Kras,
ker dela proti našemu kandidatu dr.
Stepančiču.

s **Dve strašni nesreči v županiji Naklo na Krasu.** V soboto 20. t. m. je šel 18 letni vdovin sin po domače „Venckov“ iz Matavuna z drugimi tovariši na delo v svetovnoznano škocjansko jamo. Revežu se je spodrsnilo in priletel je globoko doli na neko skalo in iz te naravnost v spodaj tekočo reko. Deroči valovi so ga odnesli s seboj. Mati je od žalosti skoro zblaznela. — V nedeljo 21. V. po večernicah se je pripetil še strašnejši dogodek. Na Varejah je imel ondotni lovski čuvaj ustreliti sosednega psa. Ko je basal puško in jo hotel zapreti, se je petelin sprožil in strel je zadel v neposredni bližini stoječega Franceta Družina, fanta 16 let. Zadet je bil v hrbtni križec. Odpeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer je dne 22. m. m. pop. ob 2h umrl v groznih bolečinah. To je gotovo hud udarec za obe družini. Ni pač nikdar zadosti previdnosti pri orožju. Da bi bil čuvaj držal puško pri nabijanju v tla obrnjeno oziroma kvišku, bi se ne zgodila ta grozna nesreča.

Drobtinice.

Nov oblegovalni top. — Iz Dunaja poročajo, da je Karel Škoda izumil nov oblegovalni top, ki je za 6·5 cm širji v premeru od prejšnjih oblegovalnih topov. Vojno tehnični strokovnjaki so se izrekli pohvalno o modelu novega oblegovalnega topa.

Otrok padel s četrtega nadstropja in ostal živ. — Iz Solnograda poročajo: Enrik Schmuck, mali otrok, je padel s četrtega nadstropja. Padajoči je priletel na hrbet neke Marije Schögel, ki jo je precej težko poškodoval. Otrok je ostal pa popolnoma nepoškodovan izvzemši par malih prask.

Vročina v Parizu. — V Parizu je tolika vročina, da je že umrlo več oseb na solnčarici.

Velika zapuščina v dobrodelne namene. — Nedavno v Londonu umrli trgovec z umetninami Wertheimer je zapustil deset milijonov kron v dobrodelne namene.

Mati prerezala otrokom vratove z britvijo. — Iz Aša poročajo, da je žena železniškega čuvaja Adolfa Wagnerja v bližnjem Brambachu prerezala v blaznosti svojim trem starejšim otrokom z britvijo vratove, nato pa z mlajšima dvema skočila v vodo. Mati in oba otroka so utonili. Od treh ranjenih pa dva bržkone ne bosta okrevala.

LISTEK.

Marx-ov nauk o delu in veljavi.

(Dalje.)

V pojasnilo navedenega Aristotelovega mesta naj služijo tudi te-le besede sv. Tomaža (Comment. in Ethik: Nikom. V. lectio 5.): Bodi A kateri-koli predmet, recimo dve merici tega predmeta, B pa bodi ena merica, C bodi oseba, recimo Sokrat, ki je delal dva dni, D pa bodi Plato, ki je delal en dan. Kakoršno razmerje je mej A in B, takšno je mej C in D.... Vse reči pa, ki so mej seboj v proporciji, so v proporciji tudi če jih postavimo križem, kar uči navedeni zgled.... Resnico izrazimo torej, če jih postavimo križem in rečemo: V kakršnem razmerju sta A in C, v takšnem razmerju sta tudi B in D.

Aristotel govori na več mestih svojih del o oderuštvu in se spotika nad trgovstvom, ki odira ljudi s tem, da nastavlja cene, ki niso v nobeni primeri z resnično veljavo. [1]) V „temnem“ srednjem veku je gosposka določala može, ki so nastavljali cene izdelkom in pridelkom na trgu. O tem poroča na pr. z ozirom na goriško deželo zdodovinar Morelli.[2]) Današnjemu kapitalističnemu veku je to popolnoma nerazumljivo. Kljub temu pa je bila to vendar-le zelo modra naredba, ki bi delala čast tudi našemu času.

Ako prevdarimo vsa mesta, na katerih govori Aristotel o tem vprašanju, moramo priti do zaključka, do katerega je prišel Marx, namreč, da je Aristotel ostal sredi poti, da je obtičal pri besedi „hreia“ iz katere ni izvedel nadaljnih sklepov: „Tu zmaje z rameni in prekine nadaljno analiziranje pojma veljave.“[3]) Marx ne očita Aristotelu nič napačnega, saj se iz besede „hreia“ da sklepati na delo. Da je to resnica dokazuje zgled: Med zidarjem in čevljarjem (oziroma njunim delom) je tako razmerje, kakor med njunimi izdelki. Zamenjevanje se mora vršiti po proporciji. Razmerje mej predmetom in veljavo mora biti isto kakor mej predmetom in delom.

Albert Veliki se izraža v istem zmislu, kakor sv. Tomaž. Besede Aristotelove, da bi bilo namreč izvrševanje obrti nemogoče, ako bi delavnosti tega ne odgovarjala po velikosti in kakovosti vsprejemnost drugega, ako bi namreč ta, ki kaj proizvaja, ne dobival drugega, ki bi njegovih proizvodov potreboval, razlaga Albert V. tako-le: „Treba je, da se enake količine dela in stroškov (labores et expensae) zamenjujejo. Ako izdelovalec postelj ne dobi po količini in kakovosti toliko, kolikor odgovarja njegovim stroškom, ne bo več v prihodnje izdeloval postelj. Na ta način bi obrt za izdelovanje postelj propala. Enako je tudi z drugimi obrtmi.“[4]) Kakor ta zgled, razlaga Albert V. tudi Aristotelov zgled o čevljarju in kmetu oziroma zidarju. Pri zamenjevanju mora biti na obeh straneh enako dela in stroškov.

Tako je razvidno, da se sv. Tomaž in Albert V. v bistvu vjemljeta z Marxovim naukom o delu in veljavi. Stroški, o katerih govorita se nazadnje reducirajo na delo. S stališča človeške družbe niso namreč denarni stroški nobeni izdatki. Denar je le menjavno stedstvo in se ne porabi. S stališča človeške družbe je le človeško delo izdatek in sicer živo delo, ko se predmet izdeluje, „zgoščeno“ delo pa, ko se predmet porablja.

Da se sv. Tomaž, Albert V. in vsi školastični pisatelji vjemljejo s teorijo o delu in veljavi, priznavajo skoraj vsi sociologi, celo luteranski. Zgodovinar I. Janssen piše: „Kanonični pisatelji učijo, da proizvaja delo vsa dobra; **delo in ne lastnina proizvaja** vso veljavo.“[5]) Liberalni sociologi očitajo celo Marxu, da je zapadel v stare školastične zmote o neproduktivnosti kapitala.[6])

„Čas“ pravi prav, da je cena stvari odvisna tudi od tega, ali je dotična stvar redka, ali je všeč itd. To je cena ali veljava stvari s subjektivnega stališča. Tá veljava je zelo raznolična, ker se ravna po raznih okoliščinah in dobrih in slabih voljah. Z objektivnega stališča človeške družbe pa je veljava le količina dela, in o tej govori socialna veda, ki se bavi z zakoni, po katerih bi se morala cena stalno ravnati.

Nauk školastične šole o delu in veljavi je **katoliški ideal** pravičnosti in ljubezni, kateremu se skušamo le bližata, a ostajamo daleč za njim. Po tem nauku smo vsi bratje. Mej nami ni manjvrednih sužnjev, vsi smo otroci Božji. Zato pa imamo vsi enako pravico do božjega stvarjenja. Kar je razlike mej nami je le v

[1]) Politikon I, 3, 23.

[2]) Storia di Gorizia dal 1506–1600 Tomo. I. str. X.

[3]) Das Kapital I. 4 str. 26.

[4]) Ethic. lib. V. tract. II., c. 7.

[5]) Geschichte des deutschen Volkes 1878. I. 401.

[6]) Die Bedeutung der Marxschen Kapitalkritik von Kohoff str. 29.

delu. Kolikor je dela v kakem predmetu, tolika je njegova veljava Marx prihaja do istega zaključka po drugi poti namreč s stališča samega razuma.

„Čas“ navaja socialista E. Schmidta, ki pravi: „Marxova teorija je z gospodarskim življenjem v „režečem nasprotju“. Ko bi bila Marxova teorija resnična, bi morala podjetja, kjer dela mnogo delavcev z rokami, več nesti kakor pa podjetja, kjer se dela izvečine s stroji. Zakaj če le človeško delo tvori veljavo, se mora v onih nakopičiti mnogo več veljave kakor v teh. Dejansko pa ni tako, če ni celo nasprotno. Marx je to tudi uvidel. Ko je v 3. delu „Kapitala“ primeril zakone, ki jih je razvil iz teorije o vrednosti, z dejstvi, se mu je pokazalo to nasprotje, in zaman se je trudil, da bi je kako zakril.“

Ta trditev Schmidtova je povsem neresnična. Ko bi Schmidt hotel prav presoditi le 5 strani prvega dela Marxovega kapitala, pa bi ne bil tega zapisal. Tam je jasno povedano, kaj je človeško delo, namreč: „Delo, ki je podstat veljavi, je enako človeško delo, izrabljanje ene ter iste čleveške delovne moči. Vse delovne moči človeške družbe, ki se kažejo v veljavah raznovrstnega blaga, je smatrati kot eno ter isto človeško delovno moč, čeprav je sestavljena iz brezštevilnih posameznih delavnih moči. Vse te posamezne delovne moči so ena ter ista delovna moč, ako imajo značaj **poprečne družabne delovne moči** in ako za proizvedenje kakega predmeta le toliko časa potrebujejo, kolikor se poprečno in družabno nujno potrebuje. Družabno nujni delovni čas je čas, ki je potreben, da se kak predmet izdela **z družabno normalnimi proizvajalnimi sredstvi in s tisto poprečnostjo v spretnosti in pridnosti**, ki je v družbi v navadi“.

V naslednjih vrstah pojasnuje potem Marx delo s pomočjo strojev in dokazuje, zakaj so cene in dosledno, zakaj je tudi veljava predmetov pala, ko so začeli rabiti stroje. Hoteli smo besede Marxove navesti dobesedno, da dokažemo, kako se socialist Schmidt v tem vprašanju moti in kako jasno in precizno se Marx izraža že na prvih straneh.

Loterijske številke.

27. maja.

Dunaj	34	58	49	31	16
Gradec . .	63	85	32	31	5

Prva slovenska trgovina z jedilnim blagom

Anton Kuštrin,

v GORICI

Gosposka ulica štev. 25

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko trgovino raznega jedilnega in kolonijalnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba točna in solidna. Na željo odjemalcev v mestu se blago dostavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.

Odlikovana pekarija in sladčičarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu

(v lastni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

Prva in edina slovenska kleparska delavnica v Gorici, ul. sv. Ivana št. 1

se toplo priporoča za vsa stavbena i galanterijska dela za cerkve in stolpe katere napravi po načrtu

Josip Pałek,

naslednik Karola Čufe

priporoča se tudi vsem gg. odjemalcem, posebe pa kmetovalcem. V zalogi ima: mehe za žveplanje, zadnji sistem škropilnic za vitrijol, polivalnike za vrte in patentirane ventlatorje za dimnike i. t. d. oprave se izvršujejo točno in po najnižji ceni.

Peter Cotič,

čevljarski mojster, Gorica,

Raštej 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne.

Edino zastopstvo najboljšega čistila za čevlje in usnje.

Gamaše raznovrstne, izdeluje i tudi po meri.

Galoše prave ruske, se popravlja.

Usnje podplati ter čevljarske potrebščine.

Vrvarsko raznovrstno blago.

I. Drufovka Gorica

Gosposka ulica 3. (Nasproti Montu)

Ustanovljena tvrdka leta 1866.

Čevljarska zadruga v Mirnu

naznanja sl. občinstvu, da je odprla prodajalno svojih izdelkov na trgu sv. Antona na vogalu v Rabatišču štev. 1 ter se priporoča za obilno naročbo. --- Ima v zalogi vsakovrstnega obuvala ter sprejema naročila po

zmernih cenah.

ZAHVALA.

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja povodom bolezni, smrti in pogreba naše preljubljene matere gospe

FRANČIŠKE PAVLICA

izrekajo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znancem srčno zahvalo. Posebe se zahvaljujemo Njega Prevzvišenosti knezonadškofu dr. Frančišku Sedeju za izrek sožalja, preč. g. župniku Strancarju, kolegiju bogosl. profesorjev, vsem drugim duhovnikom in bogoslovcem, p. n. gg. učiteljem, zlasti g. nadzorniku Finšgerju, gg. županom iz okolice, velec. osobju rihemberške železniške postaje; osobju orožniške postaje, cenj. rihemberškemu starašinstvu, društvu „Skalnica“, ki je poslalo svoje odposlanstvo, visokor. baronu in visokor. g. baroninji Lewetzow za venec, istotako tudi vodstvu rihenberške grajščine za venec, domačemu cerkvenemu pevskemu zboru, ljudstvu v Rihenbergu in sploh vsem, ki so v obilnem številu prihitel na pogreb.

Rihenberg, dne 1. junija 1911.

Družina Pavlica.

ZA BIRMANCE!

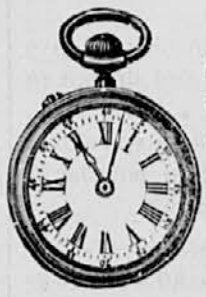

Opozarjam, da imam v svoji zalogi najprimernejša darila za birmance, krasne žepne ure, verižice in raznovrstno zlatenino.

Cene nižje kakor v Gorici. Lastna popravljalnica

Blago garantirano. Jamstvo! Za obilen obisk se priporoča

IGNAC ŠULIGOJ,

urar pri Sv. Luciji ob Soči.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (Štokfiževo jetrno olje.

Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.

Izvrna steklenica tega olja na ravnomene barve po K 1·40, bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje.

Raba tega olja je sosebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otroki, golše, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratorju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim čč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici

registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici, TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

ZA BIRMANCE.

Manfakturna trgovina **TEOD. HRIBAR v Gorici,** Via Giosuè Carducci št. 6. (pri Gosposka ulica) ima v zalogi **krasno blago za deklice in dečke.**